

Tallinna Haridusamet
Estonia pst 5a
10143 Tallinn
Harju maakond

14.06.2024 nr 9.5-2.2/23-24/37/16

**Haldusjärelevalve tulemuste kinnitamine Tallinna
Mustjõe Gümnaasiumis**

Vabariigi Valitsuse seaduse § 75¹, põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 87 lõike 1 ning haridus- ja teadusministri 24.05.2022. a käskkirja nr 155 „Volituste andmine riikliku ja haldusjärelevalve teostamiseks, tegevuslubade andmiseks ja huvihariduse õppekavade registreerimiseks Eesti hariduse infosüsteemis“ punkti 4 alusel.

1. Kinnitan Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi haldusjärelevalve õiendi (lisatud).
2. Kooli pidajal palun esitada õiendis tehtud ettekirjutuste täitmise kohta Haridus- ja Teadusministeeriumile kirjalik aruanne ettekirjutuste täitmist tõendavate dokumentidega viie tööpäeva jooksul peale ettekirjutuse tähtaega.
3. Käesolevat korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades kaebuse Tartu Halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Katrín Ohakas
peaekspert

Koopia: Tallinna Mustjõe Gümnaasium; info@mjpg.ee

735 4068
katrin.ohakas@hm.ee

TALLINNA MUSTJÕE GÜMNAASIUMI HALDUSJÄRELEVALVE ÕIEND

SISSEJUHATUS

1. Tallinna Mustjõe Gümnaasium (edaspidi *kool*) on Tallinna Linnavalitsuse Haridusameti (edaspidi *pidaja*) hallatav munitsipaalõppeasutus aadressil Paldiski mnt 83, 10614 Tallinn, Harjumaa.
2. Haldusjärelevalvet teostati Haridus- ja Teadusministeeriumi õigus- ja personalipoliitika osakonna järelevalve valdkonna peaeksperdi 9.01.2024 korralduse nr 9.5-2.2/23-24/37/1 „Haldusjärelevalve algatamine Tallinna Mustjõe Gümnaasiumis“ ja 19.04.2024 korralduse nr 9.5-2.2/23-24/37/4 „Haridus- ja Teadusministeeriumi õigus- ja personalipoliitika osakonna järelevalve valdkonna peaeksperdi 9.01.2024 korralduse nr 9.2-2.2/23-24/37/1 „Haldusjärelevalve algatamine Tallinna Mustjõe Gümnaasiumis“ muutmise“ alusel.
3. Järelevalvet eesti keele ja eestikeelse õppe korraldamise üle teostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi õigus- ja personalipoliitika osakonna järelevalve valdkonna peaeksperdid Katrin Ohakas ja Mare Tamm, ekspertidena olid kaasatud Keeleameti järelevalveosakonna järelevalvetalituse peainspektor Roman Kallas ja Haridus- ja Teadusministeeriumi keelepoliitika osakonna üld- ja kutsehariduse keelepoliitika valdkonna peaspetsialist Elina Bratšun-Küüsmäa.
4. Järelevalves hinnati, kas koolis on eesti keele ja eestikeelse õppe korraldamisel lähtutud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses, riiklikus õppekavas ning teistes õigusaktides sätestatust; kas õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsioon ja riigikeele oskuse tase vastab kehtestatud nõuetele ning kas eesti keele ja eesti keeles aineid õpetavad õpetajad on läbinud teises keeles õpetamise või metoodikakoolitusi; kas koolis hinnatakse eesti keele ja eestikeelse aineõppe kvaliteeti ning tulemuslikkust ning kavandatakse sellest lähtudes arendustegevusi.
5. Järelevalve algas 13.05.2024.
6. Järelevalves vesteldi kooli pidaja esindaja, direktori, õppealajuhataja, eesti keele ja eesti keeles õpetavate õpetajatega, põhikooli ja gümnaasiumi õpilaste esindajatega, hoolekogu ja lapsevanemate esindajatega; tutvuti kooli dokumentatsiooni ning õppekeskkonnaga, vaadati eKooli tehtud sissekandeid, võrreldi õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni tõendavaid dokumente Eesti hariduse infosüsteemi (edaspidi *EHIS*) tehtud sissekannetega.

KOKKUVÕTE

Tallinna Mustjõe Gümnaasium on munitsipaalkool, mis korraldab õpet põhikooli I–III kooliastmes ja gümnaasiumiastmes. Seisuga 15.04.2024 õppis koolis 836 õpilast: põhikoolis 565 ja gümnaasiumis 271 õpilast. Koolis töötas järelevalve ajal 64 õppe- ja kasvatusala töötajat. Põhikooliosas on õppekeeleks vene keel ja gümnaasiumis eesti keel (60% õppetööst eesti keeles).

Kooli eripäraks on varaste keelekümblusklasside (edaspidi *KK-klass*) ja lõimitud aine- ja keeleõppe (edaspidi *LAK-õpe*) klasside olemasolu, kus mitmeid õppeained õpitakse eesti keeles.

Kooli õppekava üldosa KK-klasside tunnijaotusplaan ning selle aluselt toimuv õppetöö korraldus ei ole kooskõlas põhikooli riikliku õppekavaga (edaspidi *PRÕK*), sest KK-klassides ei ole ette nähtud B-võõrkeele õpet ning III kooliastme klassidele pole esitatud eesti keel teise keelena tundide mahtu.

Gümnaasiumis pole tagatud 60% eestikeelse õppe nõue. Sotsiaالainete ja võõrkeelte suuna klassides on eestikeelse õppe maht 48%, loodusainete ja terviseedenduse suuna klassides 49% ja reaالainete ja ettevõtluse suuna klassides 52%.

Vastuolud riiklike õppekavadega on põhikooli inglise keele, matemaatika, muusika ja kunsti ainekavades ning gümnaasiumis võõrkeelte ainevaldkonnakavades.

Kooli tunniplaan ei ole kooskõlas õppekava tunnijaotusplaaniga 3. klassides kunsti ja tööõpetuse osas, samuti on kõikides klassides ette nähtud kohustuslik klassijuhatajatund, mida õppekava tunnijaotusplaan ette ei näe.

Eesti keel teise keelena tundide arv vene õppekeelega klassides on kooskõlas PRÕKis sätestatuga. KK-klassides õpitakse I–II kooliastmes ainekava „eesti keel“ ja III kooliastmes ainekava „eesti keel teise keelena“ järgi. Vene õppekeelega klassides õpetatakse eesti keeles I kooliastmes eesti lastekirjandust, inimeseõpetust, muusikat, kunsti, tööõpetust ja kehalist kasvatust ning 4. klassides loodusõpetust ja muusikat, ühes klassis ka ühiskonnaõpetust. Vanemates klassides, sh III kooliastmes vene õppekeelega klassides eestikeelset aineõpet ei ole. KK-klassides on eestikeelse õppe oskaal I kooliastmes 80% ja II–III kooliastmes 50%.

Positiivsena saab välja tuua, et järjekindlalt on suurendatud koolis eesti keele kasutamist ning teadlikult kujundatakse nii õpilastele kui õpetajatele eestikeelset keskkonda. Kuid oluliselt on vajalik suurendada eestikeelse õppe osakaalu kogu põhikooli ulatuses.

Koolis oli 12 põhikooli klassis ületatud klassi täitumuse ülemist piirnormi ning õpilaste arv nendes klassides oli 25–34 õpilast. Kooli pidaja oli kehtestanud hoolekogu nõusolekul klasside täituvuse ülemise piirnormi 2023/2024. õppeaastaks, kuid ei ole oma haldusaktis põhjendanud klassi täitumuse ülemise piirnormi suurendamist ega viidanud selle aluseks olevale erandjuhule.

Õppe- ja kasvatusala töötajaid, kelle kvalifikatsioonile on kehtestatud nõuded, oli koolis 64: direktor, kaks õppealajuhatajat (üks täidab ka õpetaja ülesandeid), logopeed, koolipsühholoog ja 59 õpetajat. 44 õpetaja kvalifikatsioon vastab nõuetele, 15 õpetajal ning logopeedil nõuetele vastavat kvalifikatsiooni ei ole. Kolmel õpetajal on nõuetele vastav kvalifikatsioon võimalik saavutada õpetajakutse omandamisega, 12 õpetajal puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse

ning neist üheksal pole võimalik saavutada lähiajal nõuetekohast kvalifikatsiooni.

Eesti keele ja eesti keel teise keelena 14 õpetajast ei oma nõuetekohast kvalifikatsiooni ja ka erialast ettevalmistust kolm õpetajat. Üheksal eesti keele õpetajal on suur õppekoormus – 27–30 tundi nädalas.

Koolis pole tagatud eripedagoogi, logopeedi ja sotsiaalpedagoogi teenus.

Viimasel viiel aastal (2019–2023) on pikemaid eesti keele ja eestikeelse õppe metoodika-koolitusi läbinud vaid kaks õpetajat. Positiivsena saab välja tuua, et käesoleval õppeaastal on mitmed õpetajad asunud läbima LAK-õppe koolitusi ja kõik õpetajad, kes õpetavad eesti keelt või eesti keeles, peavad neis osalema. Järelevalves vaadeldud tundide põhjal saab öelda, et õpetajad vajavad tänapäevase keeleõppe koolitusi, et igapäevane keeleõpe vastaks kommunikatiivse keeleõppe põhimõtetele.

Ametikoha nõuetele vastav C1 eesti keele oskuse tase oli kõigil. Ametikoha nõuetele vastav B2 eesti keele oskuse tase puudus viiel õpetajal. Ühe õpetaja keeleoskustaseme andmed puudusid. Viiele õpetajale on Keeleamet teinud ettekirjutuse sooritada eesti keele B2-taseme eksam. Praegu käib 28 õpetajat keeltekursustel, et värskendada oma keeleoskust või sooritada C1-taseme eksam.

Järelevalves vaadeldi I–III kooliastmes seitset õppetundi ja gümnaasiumiosas nelja tundi. Tundides domineerisid traditsioonilised õppemeetodid ja frontaalne töö. Õpilased kasutasid eesti keelt piiratud ulatuses enamasti formaalsetes suhtlemisolukordades, õpetaja kõne kuulamisel, eestikeelsete tekstide lugemisel ja ka kirjutamisel. Produktiivne suuline eestikeelne eneseväljendus puudus või oli äärmiselt piiratud.

Põhikooli eesti keel teise keelena lõpueksamil nõutud B1-keeletaseme saavutanute osakaal on koolis olnud viimasel kolmel aastal oluliselt madalam vene õppekeeleaga koolide Eesti keskmisest - vähem kui pool põhikooli lõpetajatest omandab eesti keele nõutud tasemel. Ka gümnaasiumi eesti keel teise keelena riigieksami tulemused on koolis olnud madalamad Tallinna ja Eesti koolide keskmisest ning viimastel aastatel olnud langustrendis. Gümnaasiumi lõpus nõutud sihttasel, B2-keeletaset ei saavuta pooled gümnaasiumi lõpetajad.

Kool on osalenud eesti keel teise keelena riiklikes tasemetöodes, kuid tasemetööde tulemusi kirjalikult analüüsitud ei ole.

Kooli sisehindamise kord vajab täiendamist ja sisehindamise protsess, sh kogutavad andmed ja näitajad, täpsemalt lahtikirjutamist, et paremini hinnata õppetöö kvaliteeti.

Järelevalve ajal koolil kehtivat arengukava polnud, kuid uue perioodi arengukava projekt oli valminud ning pidajal kinnitamisel.

Kooli õppeaasta üldtööplaani ei vasta nõuetele, sest ei esita õppeaastaks planeeritud arendustegevusi, mis aitaks täita püstitatud eesmärgi.

Vestlusel osalenud õpilased tõid välja, et koolis ollakse üksteise vastu sõbralikud, õpetajate ja õpilaste suhted on head ning õpilased saavad osa võtta paljudest üritustest ning projektidest. Märgiti, et kool on viimastel aastatel palju muutunud: füüsiline keskkond on väga hea ja on

tulnud uusi õpetajaid. Hoolekogu liikmete ja lapsevanemate esindajate sõnul osaleb kool edukalt paljudes projektides (nt Kiusamisvaba Kool (edaspidi *KiVa*), Roheline Kool) ning ka linnaosa korraldatud ettevõtmistes. Linnaosa korraldatud küsitluses oli õpilaste rahulolu kooliga linnaosa koolidest parim.

Käesoleva õiendi eelnõu saadeti 06.06.2024 pidajale ja koolile ärakuulamisele. Ärakuulamisel õiendisse täiendusi ei tehtud ning vastuväiteid ei esitatud.

OLUKORRA KIRJELDUS

1. Kooli õppekava ja õppekavast lähtuv õppekorraldus

Järelevalves oli küll vaatluse all eesti keele õppega seonduv, kuid kuna õppekava on tervikdokument, käsitleti käesolevas õiendis õppekava tervikuna ning hinnati õppekava vastavust põhikooli riiklikule õppekavale¹ ja gümnaasiumi riiklikule õppekavale² (edaspidi *GRÕK*). Kooli õppekava hindamisel lähtuti PRÕKi puhul 2023 ajakohastatud lisadest ja GRÕKi ainevaldkonnakavade versioonidest, mis kehtisid enne uuenduse jõustumist, st kuni 10.03.2023, ja mille alusel on koolil õigus õpetada kuni 1. septembrini 2024.

- 1.1. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses³ (edaspidi *PGS*) on sätestatud, et koolil tuleb riiklike õppekavade alusel koostada kooli õppekava, mis on õpingute alusdokument ja milles tuuakse eelkõige välja kooli eripärad tulenevad valikud. Õppekava ja selle muudatused kehtestab direktor, olles need eelnevalt esitanud arvamuse andmiseks kooli õppenõukogule, hoolekogule ja õpilasesindusele⁴.

Koolis on kaks õppekava: põhikooli ja gümnaasiumi õppekava.

Järelevalves esitati õppekava muutmise käskkirjad alates 2021. aastast. 2021⁵ kehtestati muudatused nii põhikooli kui gümnaasiumi õppekavas ja käskkirja lisana on esitatud üldosad koos lisadega ning ainevaldkondade kavad. Järgnevatel aastatel⁶ on kehtestatud õppekava muudatused nii põhikooli kui gümnaasiumi õppekavas.

Õppekava muudatused on tehtud õiguspäraselt.

Õppekavad on kooli veebilehel avalikustatud.

- 1.2. PRÕK ja GRÕK sätestavad, millised korrad ja põhimõtted tuleb kooli õppekava üldosas esitada. Õppekava üldosa ei ole kooskõlas PRÕKis, GRÕKis ning PGSis sätestatuga ja vajab täiendamist.

Õppekava põhikooli üldosas ei ole KK-klassidele tunnijaotusplaanis märgitud B-võõrkeelt. PRÕK⁷ sätestab, et õpilane, kes õpib eesti keelt teise keelena, ei pea õppima B-võõrkeelt. KK-klassid õpivad aga ainekava „eesti keel“ alusel ning peavad seetõttu õppima ka B-võõrkeelt.

Koolis muudeti 2023/2024. õppeaastast III kooliastme KK-klasside tunnijaotusplaanis eesti keele ainekava ning 7. klassis õpitakse eesti keelt ainekava „eesti keel teise keelena“ järgi

¹ Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määrus nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“.

² Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määrus nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“.

³ PGS, § 17 lg 1.

⁴ PGS, § 17 lg 2.

⁵ Direktori 03.09.2021 käskkiri nr 1-5/322.

⁶ Direktori 01.09.2022 käskkiri nr 1-5/408; direktori 31.08.2023 käskkiri nr 5-1/515 ja nr 5-1/517.

⁷ PRÕK, § 15 lg 3².

mahus 4 ainetundi nädalas.

PRÕK⁸ sätestab, et eesti keel teise keelena õppemaht III kooliastmes on 15 tundi. Koolis on hetkel III kooliastmes KK-klass ainult 7. klassis. Kooli õppekava tunnijaotusplaanis ei ole esitatud 8. ja 9. KK-klassi tunnijaotusplaani, mille kohaselt õpitakse eesti keelt ainekava „eesti keel teise keelena“ järgi, ning sätestatud, kuidas jaotuvad III kooliastmes eesti keel teise keelena 15 tundi kooliastme klasside vahel. Ainevaldkonna õppeainete nädalatundide jaotus kooliastme sees ja õppesisu klasside kaupa tuleb määrata kindlaks kooli õppekavas arvestusega, et eesti keele õpitulemused ning kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud oleksid saavutatavad⁹.

Kooli õppekava põhikooli üldosa tunnijaotusplaanis on ühiskonnaõpetus paigutatud 4. klassi. Ainevaldkonna lahtikirjutuses on õppeaine 6. klassis, nagu on ka PRÕKis¹⁰ eeldatud.

Vestlusel selgitas õppejuht, et otsus paigutada II kooliastme ühiskonnaõpetuse tund 4. klassi tehti aastaid tagasi. Selle tingis õpetajate olemasolu ning vajadus 6. klassis õpetada valikainet „informaatika“.

Ainevaldkonnakava ja üldosa tunnijaotusplaan peab olema omavahel kooskõlas¹¹.

Kooli õppekava gümnaasiumi üldosas on punktis 2.4.6 loetletud eesti keeles õpetatavad kursused. Kohustuslike eestikeelsete kursuste loetelus on ka 12 inglise keele kursust (B1 inglise keelt 5 kursust, B2 inglise keelt 7 kursust).

GRÕK¹² sätestab, et võõrkeeleeõpe arvestatakse muus keeles korraldatava õppe osaks. Kooli gümnaasiumiosa sotsiaalainete ja võõrkeelte suuna klassides on eestikeelseid kursusi 46 (48%), reaalinete ja ettevõtluse suuna klassides 50 (52%) ja loodusainete ja terviseedenduse suuna klassides 47 (49%).

GRÕK¹³ sätestab, et õpilase õppekoormus gümnaasiumis on 96 kursust ja õppekoormust võib suurendada kooli õppekavas kehtestatud korras. 60% 96st on 57,6. Seega peaks saama õpilased õppida gümnaasiumiastmes vähemalt 58 kursust eesti keeles, kuid praegu kooli õppekava seda ei võimalda. Koolis ei ole eestikeelse õppe osakaal 60%, mis on vastuolus PGSiga¹⁴ ja kooli põhimäärusega¹⁵, mille kohaselt on kooli gümnaasiumiosas õppekeeleks eesti keel.

Direktor põhjendas inglise keele kursuste arvestamist eestikeelse õppena asjaoluga, et kõik gümnaasiumi inglise keele õpetajad omavad eesti keele C1-taset.

GRÕKi ainevaldkond „Võõrkeeled“¹⁶ näeb ette, et gümnaasiumi keeletunnis suheldakse õpitavas võõrkeeles, õpetajal peab küll olema õigusaktides nõutud keeleoskus, kuid aine õppekeele määramisel ei oma tähtsust mitte õpetaja eesti keele oskuse tase, vaid see, mis keeles ainet tegelikult õpetatakse.

Gümnaasiumi õppekava üldosa punktis 2.4.3 on nimetatud kohustuslikud kursused, sh

⁸ PRÕK, lisa 1, p 1.2.

⁹ PRÕK, lisa 1 p 1.2.

¹⁰ PRÕK, lisa 6.

¹¹ PRÕK, § 24 lg 6 p 2.

¹² GRÕK, § 11 lg 3.

¹³ GRÕK, § 11 lg 1.

¹⁴ PGS, § 21.

¹⁵ Tallinna Linnavalitsuse 21.03.2018 määrus nr 19 „Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi põhimäärus“, § 8 lg 2.

¹⁶ GRÕK, lisa 7 p 2.1.1.

võõrkeelte valdkonna kohustuslike kursustena eesti keel teise keelena kursused. GRÕK¹⁷ sätestab, et võõrkeelte valdkonda kuuluvad B2- ja B1-keeleskustasemega võõrkeeled. Eesti keel teise keelena kuulub keele ja kirjanduse ainevaldkonda, muudatuse rakenduskohustus algab hiljemalt 1.09.2024.

Palju on õppekavas õigusaktidest ümberkirjutusi (nt põhikooli lõpetamise, järgmisse klassi üleviimise kord, õpilaste juhendamise ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord). Kooli õppekava on kooli dokument, kus kirjeldatakse, kuidas toimitakse koolis ja kuidas riiklikes õigusaktides sätestatud nõudeid täidetakse. Õigusaktide kooli dokumentidesse ümberkirjutamine ei ole otseselt vajalik, sest õigusaktid on täitmiseks kohustuslikud ka siis, kui need pole kooli enda dokumentidesse kopeeritud. Pigem toob see kaasa riski, et kui õigusaktid muutuvad, peab kool jälgima, et ka tema dokumendid alati muudetud saaks.

1.3. PGSi¹⁸ kohaselt on koolis või klassis, kus õppekeel ei ole eesti keel, eesti keele õpe 1. klassist alates kohustuslik.

Eesti keel teise keelena tundide arv vene õppekeele klassides on kooskõlas PRÕKis¹⁹ sätestatuga.

KK-klassides õpitakse I–II kooliastmes eesti keelt ainekava „eesti keel“ järgi ja alates III kooliastmest ainekava „eesti keel teise keelena“ järgi. Õppekavas pole III kooliastme kohta esitatud eesti keel teise keelena õppetundide arvu klassiti, nagu on kirjeldatud eelmises punktis.

Vene õppekeele klassides õpetatakse eesti keeles I kooliastmes eesti lastekirjandust, inimeseõpetust, muusikat, kunsti, tööõpetust ja kehalist kasvatust; II kooliastmes loodusõpetust (4.AB), ühiskonnaõpetust (4.A) ja muusikat (4.AB).

Juhtkonna vestlusel selgitati, et valik, kas õppeainet õpitakse eesti või vene keeles, sõltub õpetaja keeleskustasemest ja valmisolekust nii eesti keeles õpetada kui ka oskusest rakendada LAK-õppe metoodikat.

KK-klassis õpitakse 1. klassis kõiki õppeaineid eesti keeles. 2. klassi II poolaastast lisandub vene keel (2 nädalatundi) emakeelena ja 4. klassist suureneb järk-järgult venekeelsete õppeainete osakaal. KK-klassides õpitakse vene keeles matemaatikat (alates 4. klassist), tehnoloogiat ja käsitööd ning kodundust alates 6. klassist.

1.4. Kooli õppekava osaks on ainevaldkonniti esitatud ainekavad või kohustuslike kursuste kavad, valikõppeainete kavad ja valikkursuste kavad²⁰.

Vastuolud PRÕKis sätestatuga on põhikooli inglise keele, matemaatika, muusika ja kunsti ainekavades järgmiselt:

- inglise keele ainekavas on toodud välja õpitulemused ja õppesisu 1. klassi ringiõppele. Samuti on 2. klassi ainekavas märgitud üks ringitund. 3. klassi õpitulemused on üles ehitatud teadmiste ja oskustele, mis on omandatud ringitundides. PGS²¹ sätestab, et 1.

¹⁷ GRÕK, § 1 lg 5 p 7.

¹⁸ PGS, § 6 p 3.

¹⁹ PRÕK, lisa 1.

²⁰ PRÕK, § 24 lg 5; GRÕK, § 19 lg 5.

²¹ PGS, § 25 lg 2.

klassis on õpilase suurim lubatud nädalakooormus 20 ning 2. klassis 23 tundi. Kohustuslik inglise keele ringitund ületab kooli õppekavas esitatud tunnijaotusplaanist lähtuvalt õpilase lubatud nädalakooormust 1. ja 2. klassis.

Vestlusel selgitas õppealajuhataja, et inglise keele ring 1. ja 2. klassile on toimunud pikka aega ning vanemate soovil on seda jätkatud. Vanemad teevad avalduse õpilase ringis osalemise kohta. Ring toimub peale tunde ja kuna vanemad peavad seda oluliseks, siis õpilased osalevad selle töös.

Huviring ei saa õpilastele kohustuslik olla, kuid kui 3. klassi õpitulemused on üles ehitatud teadmiste ja oskuste, mis on omandatud ringitundides, on se faktiliselt kohustuslik. Ringitöö ainekava ei esitata kooli õppekavas ning samuti ei saa õppeaine ainekava koostades eeldada, et teatud õpioskused on omandatud eelenevalt ringitegevuse käigus.

- inglise keele I kooliastme kirjalike tööde hindamismudel is kirjeldatakse, et õpilased kirjutavad sidusaid/seotud tekste ning hea hinde saamiseks teevad vähe grammatikavigu. I kooliastme lõpuks on taotletav keeleoskustase A1. Sellel tasemel kasutavad õpilased üksikuid õpitud tarindeid ja lausemalle ning teevad neiski vigu²². A1-tasemel võib õpilase kõnes esineda ka katkestusi ja pause, hindamismudel is eeldatakse õpilaselt sujuvat kõnet. Inglise keele ainekavas esitatud hindamismudel ei ole kooskõlas ainekava õpitulemuste ja keeleoskustasemega.
- matemaatika ainekavas puuduvad I kooliastmes õpitulemused „joonestab võrdkülgse kolmnurga“ ja „mõõdab õpitud hulknurkade külgede pikkused ja arvutab nende ümbermõõdu“²³.
- muusika ainekavas esitatud laulmise õpitulemused ei ole kooskõlas PRÕKiga²⁴. Kooliastmete ühislaulud on esitatud õppesisus osaliselt, kooliastmete ühislaulud tuleb kirjeldada õpitulemustena.
- kunsti ainekavas esitatud II ja III kooliastme klassiti kirjeldatud õpitulemused ei ole kooskõlas PRÕKiga²⁵.

Õppekavas esitatud ainekavade ülesehitus on õppeaineti erinev, vajalik oleks ainekavade ülesehitus ühtlustada. Hindamise põhimõtted, mis on ainevaldkonnas ühesugused, tuleks esitada valdkonnakava üldosas ühel korral. Vähendades kordusi, on ainekavad ülevaatlikumad.

Kooli põhikooli valdkonnakavad lähtuvad eelmise PRÕKi versioonist, mille kehtivus lõpeb 31. augustil 2024 ja valdkonnakavades tuleb arvestada PRÕKi 11.03.2023 jõustunud muudatustega.

Vastuolud GRÕKis sätestatuga on võõrkeelte ainevaldkonnakavades.

Gümnaasiumiastmes õpetatavate võõrkeelte loetelu on vastuolus GRÕKi²⁶ ja kooli õppekava üldosaga. Õppekava üldosas lk 16 on loetletud gümnaasiumiastme võõrkeeled: eesti keel teise keelena, B1-keeleoskustasemel võõrkeel (inglise keel), B2-keeleoskustasemel võõrkeel (inglise keel); võõrkeelte valdkonnakavas nimetatakse aga A-võõrkeelena (peaks olema B2-keeleoskustasemega võõrkeel) inglise ning B-võõrkeelena (õige oleks B1-keeleoskustasemega võõrkeel) saksa või prantsuse keelt. Tuleb täpsustada, miks on nii B1- kui ka B2-

²² PRÕK, lisa 2, lk 22.

²³ PRÕK, lisa 5.

²⁴ PRÕK, lisa 3.

²⁵ PRÕK, lisa 3.

²⁶ GRÕK; § 1 lg 5 p 7.

keeleskustasemega võõrkeeleks inglise keel, või viia keelte loetelu kooskõlla koolis päriselt õpetatavate võõrkeeltega. Vajadusel tuleb täiendavalt esitada B1-tasemel inglise keele ainekava.

Kooli gümnaasiumi valdkonnakavad vastavad eelmisele GRÕKi versioonile, mille kehtivus lõpeb 31. augustil 2024. Seejärel tuleb kooli valdkonnakavades arvestada 11.03.2023 jõustunud muudatusi.

1.5. Õppe ja kasvatuse korralduse aeg ja viisid määratakse kooli õppekavas, kooli päevakavas ja tunniplaanis, lähtudes PGSiis sätestatud ja PRÕKis kehtestatud nõuetest²⁷. Seadus²⁸ sätestab, et direktor kehtestab kooli päevakava, mis kajastab õppetegevuste ning kooli õppekava toetavate õppekavaväliste tegevuste järjestust ja ajalist kestust. Kooli päevakava osa on tunniplaan²⁹.

Kooli päevakava on direktor kehtestanud³⁰ ja vastab nõuetele.

Päevakava³¹ kohaselt on tunniplaan päevakava osa, kuid koos päevakavaga tunniplaani ei esitatud. Tunniplaani muudatuste kinnitamise kohta esitas kool direktori käskkirja³², mille juurde ei olnud tunniplaani lisatud, samuti ei kirjeldatud käskkirjas, milles muudatused seisnevad.

Järelevalves esitas kool päevakavast eraldi direktori kinnitamata tunniplaani, mis oli aluseks toimuvale õppetööle ning oli avaldatud ka kooli veebilehel.

1.6. Kool peab õppetööd korraldades lähtuma õppekavast, mis on kooli õpingute alusdokument³³.

Kooli tunniplaan ei ole õppekava tunnijaotusplaaniga kooskõlas.

Kooli õppekava³⁴ sätestab, et põhikooliosa klasside õpilastele on klassijuhatajatund kohustuslik. Tunnijaotusplaani klassijuhataja tundi ette ei näe. 1.–9. klassidel on tunniplaanis klassijuhataja tund, millega on ületatud õpilaste lubatud suurimat õppekoormust ühe tunni võrra.

Direktor selgitas, et klassijuhatajatund on seotud kooli KiVa programmis osalemisega. Kui õpilane sellest tunnist puudub, siis talle ei rakendata mõjutusmeetmeid.

Direktori ja vestlusel osalenud õpetajate sõnul õpilastele KiVa teemalised tunnid üldjuhul meeldivad ja nad saavad sellest abi ning teada, kuhu ning kelle poole vajadusel pöörduda.

Vestlusel osalenud põhikooli õpilaste sõnul räägitakse selles tunnis KiVa programmiga seonduvast, samuti kasutatakse tunniaega teisteks tegevusteks vastavalt vajadusele. Kui tunniks klassijuhataja pole tegevusi planeerinud, siis tundi ei toimu. Õpilaste sõnul selles tunnis hindeid ei panda.

²⁷ PRÕK, § 15 lg 1

²⁸ PGS, § 25 lg 6.

²⁹ Sotsiaalministri 27.03.2001. a määrus nr 36 „Tervisekaitsenõuded kooli päevakavale ja õppekorraldusele“, § 10 lg 1.

³⁰ Direktori 07.08.2023 nr 1-5/510 „Päevakava kehtestamine“.

³¹ Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi päevakava, III ptk „Tunniplaan“, p 3.

³² Direktori 26.03.2024 käskkiri nr 1-2/6 „Tunniplaani kehtestamine“.

³³ PGS, § 17 lg 1.

³⁴ Põhikooli õppekava üldosa, p 2.4.1.

Vene õppekeelga 3. klassidel on tunniplaanis 1 tund kunsti ja 2 tundi tööõpetust. Õppekava tunnijaotusplaani kohaselt peab mõlemat õppeainet olema 1,5 tundi. Klassipäeviku sissekanded on kooskõlas tunniplaaniga: 1 kunstitund ja 2 tööõpetuse tundi nädalas, kuid tegelik õppetöö korraldus ei ole kooskõlas kooli õppekavas sätestatuga, sest õppeaine „kunst“ maht on ettenähtust väiksem.

Õppejuhi sõnul on tegemist omavahel lõimitud õppeainetega, kuigi praegune õppekava seda ei esita. Õppekava soovitakse täiendada ning esitada nendes õppeainetes lõimitud ainekava.

1.7. Kooli õppetegevuse ja õpitulemuste üle peetakse arvestust klassipäevikus³⁵.

Kooli klassipäevikud on eKoolis.

Klassipäevikusse märgitakse õppeainete loend, tundide arv õppeaastas, õpilaste nimed, tundide toimumise aeg ja arv ning sisu õppeaineti ning õpilaste hinded³⁶. Klassipäevikud olid täidetud kooskõlas määruses sätestatuga.

Koolis kontrollitakse mitu korda õppeaastas klassipäevikute täitmist. Järelevalves esitas kool käesoleval õppeaastal tehtud eKooli kontrolli tulemused³⁷. Nendes on juhitud tähelepanu tunnikirjeldustele ja hindamisele, mõnel juhul ka sisse kandmata tundidele. Kõik klassipäevikute sissekanded olid tehtud eesti keeles.

1.8. PGS³⁸ sätestab põhikooli õpilaste arvud klassis ja õpperühmas. Klassi täitumuse ülemine piirnorm põhikoolis on 24 õpilast³⁹. Kui õpe on korraldatud õpperühmadena, kohaldatakse ka õpperühmadele klassi täitumuse ülemist piirnormi.

Koolis on 12 põhikooli klassis (1.A (25), 2.A(25), 4.A (26), 4.B (27), 5.A (27), 6.A (31), 7.A (34), 8.A (31), 8.B (27), 9.A (27), 9.B (26), 9.C (27)) ületatud klassi täitumuse ülemist piirnormi.

Kooli pidaja võib erandjuhul direktori ettepanekul ja hoolekogu nõusolekul suurendada õpilaste arvu üle sätestatud piirnormi üheks õppeaastaks konkreetses klassis juhul, kui kõik tervisekaitse- ja ohutusnõuded on täidetud⁴⁰.

Kooli pidaja on kehtestanud⁴¹ hoolekogu nõusolekul⁴² klasside täituvuse ülemise piirnormi 2023/2024. õppeaastaks. Hoolekogu protokoll ei kajasta põhjendusi, miks otsustati anda nõusolek õpilaste arvu suurendamiseks. Küll on otsuse juurde märgitud, et õpilaste arvu vastavus tagada esimesel võimalusel.

Hoolekogu esindajad selgitasid, et hoolekogu annab igal aastal vastava nõusoleku, kuid öeldakse, et õpilaste arv tuleb viia väiksemaks, kui see on võimalik. Probleemiks, miks õpilaste arvu klassides suurendatakse, on hoolekogule teadaolevalt õpetajate puudus ning direktor peab nende hinnangul tegema otsuseid sellest lähtuvalt.

Direktor selgitas, et vanemad ja ka õpilased ise ei soovi klassi jagamist kaheks põhjusel, et

³⁵ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, § 11 lg 1.

³⁶ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, § 11 lg 2.

³⁷ eKooli kontrolli kokkuvõtted 29.11.2023, 30.11.2023, 31.01.2024 ja eesti keel ja ained 31.01.2024.

³⁸ PGS, § 26.

³⁹ PGS, § 26 lg 1.

⁴⁰ PGS, § 26 lg 3.

⁴¹ Tallinna Haridusameti juhataja 08.09.2023 käskkiri nr T-7-1/23/366.

⁴² Hoolekogu 29.08.2023 koosoleku protokoll nr 1-8/1.

ollakse harjunud õpetajatega ega soovita selles osas muutusi, mida klassi kaheks jagamine kaasa tooks. Samuti ei ole ka võimalik saada juurde õpetajaid, kui klasside arvu tõsta. Näiteks tõi direktor, et kui saadi lisaks üks matemaatikaõpetaja, siis jagati klass matemaatikatunniks mitmeks rühmaks.

Pidaja sõnul on direktoritele antud vabad käed teha otsuseid, mis puudutavad klasside suurust. Arvestama peab ka õpetajate olemasoluga.

Juhime tähelepanu, et klasside ülemine täituvuse piirnorm on sätestatud õpilaste heaolu silmas pidades. Selle ületamine põhjusel, et õpilased ja vanemad seda soovivad, ei ole asjakohane. Õpilaste lisandumisel ning olemasolevate klassikollektiivide ümberpaigutamisel saab kasutada erinevaid tegevusi, millega toetatakse õpilasi ja nende vanemaid, et ümberkorraldustega ei kaasneks negatiivseid mõjusid. Direktori ülesanne on värvata õpetajaid ning seda ei saa jätta tegemata eeldades, et õpetajaid ei ole saada.

Klassi täitumuse ülemist piirnormi saab suurendada üksnes erandjuhul (ning üheks õppeaastaks), mis tähendab seda, et otsuse tegija (kooli pidaja), juhul, kui on olemas direktori ettepanek ja kooli hoolekogu nõusolek, peab enda otsust (suurendada konkreetse klassi täitumuse ülemist piirnormi) olulisel määral põhjendama. Põhjendustest peaks nähtuma, millised erakorralised asjaolud tingisid piirnormi suurendamise vajaduse.

Koolipidaja ei ole aga oma haldusaktis kuidagi põhjendanud klassi täitumuse ülemise piirnormi suurendamist, mis tähendab seda, et toimitud pole PGSist⁴³ lähtudes. Märgime ühtlasi, et täitmata on haldusmenetluse seadusest haldusorganile tulenev põhjendamiskohustus haldusakti andmisel.

1.9. Ettepanekud pidajale ja direktorile

- 1.9.1. Pidajal esitada klassi täituvuse ülemist piirnormi suurendavas haldusaktis põhjendused, millest nähtuvad erakorralised asjaolud, mis tingisid piirnormi suurendamise vajadused.
- 1.9.2. Klassi täituvuse ülemise piirnormi suurendamise asemel teha juhtkonnal endast kõik olenev, et moodustada uusi klasse või rühmi, kus õpilaste arv ei ületaks 24 õpilast.
- 1.9.3. Koostada koolis ühine õppekava nii põhikooli kui gümnaasiumiosa kohta, sest mitmed õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on neis koolistmetes ühesugused.
- 1.9.4. Kooli õppekavas kirjeldada konkreetset ja oma koolis toimuvast lähtudes, kuidas õigusaktide nõudeid täidetakse. Riiklikes õigusaktides sätestatud kordade (nt põhikooli lõpetamine, järgmisse klassi üleviimine) ümberkirjutus kooli õppekavasse ei ole otstarbekas ja vajalik.
- 1.9.5. Tutvuda valdkonna- ja ainekavade ülesehitusega ning ühtlustada kooli õppekavas ainekavade ülesehitus ja vältida kordusi.
- 1.9.6. Põhikooli ja gümnaasiumi ainevaldkonna ja aine(kursuse)kavade täiendamisel arvestada 11.03.2023 jõustunud PRÕKi ja GRÕKi muudatustega.
- 1.9.7. Täiendada üldpädevuste ja õppekava läbivate teemade kirjeldusi.
- 1.9.8. Kokku leppida klassijuhataja ja klassi koostööaja toimumise põhimõtted, kaasates hoolekogu ja õpilasesindust.
- 1.9.9. Kinnitada kooli tunniplaan päevakava osana.

⁴³ PGS, § 26 lg 3.

1.10. Ettekirjutused pidajale

- 1.10.1. Tagada kooli õppekava üldosa vastavus Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määrusele nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ ja Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määrusele nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ järgmistes osades:

1.10.1.1. Tagada varase keelekümbelse klassidele B-võõrkeele õpe, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 15 lõikest 3².

1.10.1.2. Tagada varase keelekümbelse III kooliastme klassides eesti keel teise keelena õppe maht 15 tundi, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ lisast 1.

1.10.1.3. Tagada õppekava üldosas tunnijaotusplaanis esitatu kooskõla ainevaldkonnakavades esitatuga, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõike 6 punktist 2 ja käesoleva õiendi punktis 1.2 kirjeldatust.

1.10.1.4. Tagada gümnaasiumi tunnijaotusplaanis võõrkeeleõppe arvestamine muus keeles korraldatava õppe osaks, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 11 lõikest 3.

Ettekirjutuse 1.10.1 täitmise tähtaeg: 01.09.2024.

- 1.10.2. Tagada kooli õppekavas ainevaldkonnakavade, valikõppeainete ja valikkursuste kavade esitamine, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõikest 5 ja Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 19 lõikest 5 järgmistes osades:

1.10.2.1. Tagada põhikooli inglise keele ainekavade vastavusse viimine Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ lisas 2 sätestatuga ja käesoleva õiendi punktis 1.4 esitatuga.

1.10.2.2. Tagada matemaatika ainekavas I kooliastme õpitulemuste vastavusse viimine Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ lisas 5 esitatuga.

1.10.2.3. Tagada muusika ja kunsti ainekavade vastavusse viimine Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ lisas 3 sätestatuga ja käesoleva õiendi punktis 1.6 esitatuga.

1.10.2.4. Tagada võõrkeelte ainevaldkonnakavades õppeainete nimetuste vastavusse viimine Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 1 lõike 5 punktis 7 sätestatuga.

Ettekirjutuse 1.10.2 täitmise tähtaeg: 01.09.2024.

- 1.10.3. Tagada, et kooli gümnaasiumiastme õpilased õpiksid vähemalt 60% õppeainetest eesti keeles vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 21 lõigetes 1 ning 3 ja Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 11 lõikes 3 sätestatule. Täitmise tähtaeg: alates käesoleva õiendi teatavakssaamisest; tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.06.2025.

2. Kooli õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsioon ja eesti keele oskus

- 2.1. Järelevalves kontrolliti õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavust seaduses sätestatud nõuetele ja võrreldi EHISesse kantud andmete (väljavõte 13.05.2024) vastavust kvalifikatsiooni tõendavatele dokumentidele.

Õppe- ja kasvatusala töötajaid, kelle kvalifikatsioonile on kehtestatud nõuded, oli koolis 64: direktor, kaks õppealajuhatajat (üks neist täidab ka õpetaja ülesandeid), logopeed, koolipsühholoog ning 59 õpetajat.

44 (75%) õpetaja kvalifikatsioon vastab nõuetele. 15 õpetajal ja logopeedil nõuetele vastavat kvalifikatsiooni ei ole.

Kvalifikatsioon ei vasta nõuetele järgmistel õppe- ja kasvatusala töötajatel:

- 1) Õpetaja (koormus 9 tundi: usundiõpetus, riigikaitse ja inimeseõpetus gümnaasiumiastmes) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse; valikaine õpetajana puudub kõrgharidus;
- 2) Õpetaja (koormus 10 tundi: etikett, prantsuse keel gümnaasiumiastmes) – puudub õpetajakutse;
- 3) Õpetaja (koormus 28 tundi: kehaline kasvatus I–III kooliastmes ja gümnaasiumiastmes) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse; töötajaga on sõlmitud tähtajatu tööleping;
- 4) Õpetaja (koormus 12 tundi: muusika I–II kooliastmes) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse; EHISes on tema kvalifikatsioon hinnatud valesti nõuetekohaseks ja töötajaga on sõlmitud tähtajatu tööleping;
- 5) Õpetaja (koormus 10 tundi: kirjandus gümnaasiumiastmes) – puudub õpetajakutse; töötajaga on sõlmitud tähtajatu tööleping;
- 6) Õpetaja (koormus 28 tundi: inglise keel gümnaasiumiastmes) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse; töötajaga on sõlmitud tähtajatu tööleping;
- 7) Õpetaja (koormus 28 tundi: eesti keel I–II kooliastmes, inimeseõpetus, kunst, loodusõpetus, tööõpetus I kooliastmes, kirjandus II kooliastmes) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse;
- 8) Õpetaja (koormus 24 tundi: inglise keel gümnaasiumiastmes) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse;
- 9) Õpetaja (koormus 6 tundi: eesti keel teise keelena, inimeseõpetus III kooliastmes) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse;
- 10) Logopeed (koormus 1,0) – puudub erialane magistrikraad või logopeedi kutse;
- 11) Õpetaja (koormus 25 tundi: loodusõpetus II–III kooliastmes, bioloogia, keemia III kooliastmes) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse;
- 12) Õpetaja (koormus 22 tundi: eesti keel teise keelena I–II kooliastmes, tööõpetus, inimeseõpetus, kunst, loodusõpetus I kooliastmes) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse; töötajaga sõlmitud tähtajatu tööleping;
- 13) Õpetaja (koormus 29 tundi: inglise keel II–III kooliastmes) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse;
- 14) Õpetaja (koormus 13 tundi: tehnoloogiaõpetus III kooliastmes, valikaine gümnaasiumiastmes) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse; töötajaga on sõlmitud tähtajatu tööleping;
- 15) Õpetaja (koormus 28 tundi: kehaline kasvatus I–III kooliastmes, gümnaasiumiastmes) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse; töötajaga on sõlmitud tähtajatu tööleping;
- 16) Õpetaja (koormus 21 tundi: kehaline kasvatus I–III kooliastmes, klassiõpetaja I kooliastmes) – puudub õpetajakutse.

2.2. Seadus⁴⁴ sätestab, et koolis töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arv peab nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust lähtuvalt olema piisav, et tagada kooli õppekavas määratud õpieesmärkide täitmine ning õpitulemuste saavutamine.

Koolis ei vasta 15 õpetajal kvalifikatsioon nõuetele. Kolmel õpetajal on võimalik saavutada nõuetekohane kvalifikatsioon õpetajakutse omandamisega.

⁴⁴ PGS, § 74 lg 9.

12 õpetajal puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse. Kolm neist on käesoleval aastal magistritaseme õpinguid lõpetamas ning saavutavad nõuetekohase kvalifikatsiooni. Üheksal kvalifikatsioonita õpetajal pole võimalik lähiajal saavutada nõuetele vastavat kvalifikatsiooni.

EHISE andmetel annavad õpetajad koolis 1269 õppetundi, neist 293 tundi annavad nõuetekohase kvalifikatsioonita õpetajad, s.o 23% tundidest.

Eeltoodut arvestades saab koolis töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arvu nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust lähtuvalt lugeda piisavaks, et tagada kooli õppekavas määratud õpieesmärkide täitmine ja õpitulemuste saavutamine.

2.3. Eesti keelt, eesti keelt teise keelena ja eesti kirjandust annavad koolis 14 õpetajat, kellest kolme kvalifikatsioon pole nõuetekohane ja kellel pole ka erialast ettevalmistust.

Direktor selgitas vestlusel, et neist ühel õpetajal on varasemast töökogemus eesti keele õpetajana ja üks õpetaja on tulnud kooli Noored Kooli programmi kaudu, mistõttu ta arvas, et õpetajal on töötamiseks vajalik ettevalmistus ja kvalifikatsioon.

Olemasolevatest eesti keele õpetajatest üheksal on väga suur õppekoormus - 27–30 õppetundi nädalas. See mõjutab õppe kvaliteeti negatiivselt.

Direktori sõnul otsiti käesolevaks õppeaastaks kolme eesti keele õpetajat, kuid saadi ainult üks, mistõttu tuli eesti keele tunnid olemasolevate õpetajate vahel ära jagada. Edaspidi soovitakse õpetajate koormust vähendada, aga samal ajal hoida ka töötasu võimalikult kõrgena, et tagada õpetajate olemasolu.

Koolis on vajalik välja töötada põhimõtted, kuidas hinnatakse uute õpetajate erialast ettevalmistust ja õppe kvaliteeti.

2.4. Direktor peab tegema kõik endast sõltuva, et täita õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohad nõuetekohase kvalifikatsiooni ja erialase ettevalmistusega töötajatega. Kui õpetaja vaba ametikoha täitmiseks korraldataval konkursil ei leita kvalifikatsiooninõuetele vastavat õpetajat, võib директор sõlmida tähtajalise töölepingu kuni üheks aastaks isikuga, kellel on vähemalt keskharidus ning kelle kvalifikatsioon ja pedagoogiline kompetentsus on piisavad, et tagada kooli õppekavas määratud õpieesmärkide täitmine ning õpitulemuste saavutamine⁴⁵.

Koolis on sõlmitud tähtajatu tööleping kaheksa õpetajaga, kelle kvalifikatsioon ei ole nõuetekohane.

Direktor selgitas, et mõne õpetaja puhul oli ta kvalifikatsiooni hinnanud valesti nõuetekohaseks, mitmed õpetajad on koolis juba väga kaua töötanud ja lepingud on sellest ajast tähtajatud ning neid pole muudetud.

Kui nõuetekohase kvalifikatsioonita õpetajatega sõlmida tähtajatud töölepingud, siis ei ole võimalik nende ametikohtadele välja kuulutada konkursse, nagu nõuab PGS⁴⁶, ja tööle võtta nõuetekohase kvalifikatsiooniga õpetajaid. Samuti annab kvalifikatsioonita õpetajatega sõlmitud tähtajaline tööleping signaali, et nende kvalifikatsiooniga on kõik korras ja nad ei astu samme, et enda kvalifikatsiooni täiendada.

⁴⁵ PGS, § 74 lg 7.

⁴⁶ PGS, § 74 lg 7.

Eelmisel aastal olid avalikud konkursid inglise keele, töö- ja tehnoloogiaõpetuse, ajaloo, eesti keele ja matemaatikaõpetaja ametikohtadele. Kõikidele ametikohtadele, kus töötasid nõuetekohase kvalifikatsioonita õpetajad, konkursse välja ei kuulutatud.

Ühe põhjusena nimetas direktor asjaolu, et mitu õpetajat on lõpetamas magistritaseme õpinguid ja nende asmele uusi õpetajaid ei otsitud.

Käesoleval kevadel on avalikud konkursid välja kuulutatud.

Direktori sõnul kuulutatakse konkursid välja kõigile ametikohtadele, kus praegu töötavad magistritaseme hariduseta õpetajad.

2.5. Õpetaja kutsestandardi kohaselt otsib õpetaja võimalusi enesearendamiseks, arvestades ka haridusasutuse vajadusi. Järelevalve teemast lähtudes hindasime, kas eesti keele ja eesti keeles õpetavad õpetajad arendavad ennast ja on osalenud viimasel viiel aastal tänapäevasest õpikäsitusest lähtuvatel metoodikakoolitusel, eesti keele ja eestikeelse õppe metoodika koolitustel.

EHISE andmetele tuginedes on viimasel viiel aastal (2019–2023) läbinud pikemaid eesti keele või eestikeelse õppe metoodikakoolitusi vaid kaks õpetajat. Kuus õpetajat on läbinud pikemaid LAK-õppe metoodika ja keelekümbluskooolitusi vahemikus 2011–2015.

Direktor selgitas, et õpetajad ei ole piisavalt ennast metoodikas koolitanud. Varasemalt oli LAK-õppe ja keelekümbluskooolitustel käimine vabatahtlik ja käisid need, kes ise soovisid, kuid seoses eestikeelsele õppele üleminekuga peavad kõik õpetajad, kes õpetavad eestikeelseid aineid, läbima LAK-õppe koolitused.

Vestlusel osalenud õpetajad tõid välja, et praegu käivad mitmed õpetajad vastavatel koolitustel ja kõik KK-klasside õpetajad on LAK-õppe spetsialistid, sest vaid nii saab eesti keelt õpetada.

Järelevalves vaadeldud tundide põhjal saab öelda, et eesti keele ja eestikeelsete õppeainete õpetajad vajavad LAK-õppe ning kommunikatiivse keeleõppe koolitusi ning tuge õpitu rakendamiseks igapäevasesse õppetöösse.

LAK-õppe rakendamiseks on vajalik õpetajate regulaarne koostöö. Vestlusel osalenud õpetajad tõdesid, et koostööd õpetajate vahel on pigem vähe ja võiks olla rohkem.

Direktori sõnul toimub regulaarne koostöö keelekümblusõpetajate vahel, mida korraldab üks õpetaja, kuid koostööd õpetajate vahel võiks rohkem olla. Üksteise tunde käiakse vaatamas harva, sest õpetajatel on suur töökoormus ja selleks ei leita aega. Väljaspool oma kooli on käidud Läänemere ja Pae gümnaasiumis, kus külastati LAK-õppe avatud tunde, ka on käidud Tallinna Humanitaargümnaasiumis.

2.6. Täiendavalt oli vaatluse all õppe- ja kasvatusala töötajate riigikeele oskuse tase.

Pedagoogide riigikeele oskuse taset reguleerib Vabariigi Valitsuse määrus⁴⁷, mis sätestab, et õppeasutuse juhid, nende asetäitjad ja õppealajuhatajad ning eesti keele ja eesti keeles õpetavad õpetajad peavad eesti keelt oskama C1-tasemel⁴⁸, kõik ülejäänud pedagoogid vähemalt B2-tasemel⁴⁹.

⁴⁷ Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsiliselt isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“.

⁴⁸ Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsiliselt isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“, § 9 p-d 6 ja 7.

⁴⁹ Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsiliselt isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“, § 8 p 6.

Koolis on 32 pedagoogi, kellel on vajalik omada C1-keeleoskuse taset. Kõigil neist on nõutud keeletase olemas.

Koolis töötab 32 pedagoogi, kelle ametikohal on vajalik osata eesti keelt B2-tasemel. Viiele neist on Keeleamet teinud oktoobris 2023 ettekirjutuse sooritada B2-taseme keeleksam ja ühe õpetaja keeletase on teadmata.

Direktor selgitas, et kõik viis ettekirjutuse saanud õpetajat ei omanda tähtjaks nõuetekohast keeletaset ning nendega on vaja töölepingud lõpetada, teadmata keeletasemega õpetaja käib keelekursustel ning on registreerinud C1-taseme eksamile juunis. Kokku käib praegu linna poolt korraldatud keelekursustel 28 õpetajat: osa neist soovivad oma keeleoskust värskendada, aga mitmed kavatsevad sooritada C1-taseme eksami.

Kooli eestikeelsele õppele ülemineku kavas on tegevusena määratletud, et soodustatakse õpetajate keelerännet. Keelerändes on seni osalenud üks õpetaja, soovi on avaldanud veel kolm, kes käesoleval õppeaastal keelerändesse ei jõudnud.

2.7. PGSi⁵⁰ kohaselt peab õpilasele koolis vajadusel tagama tasuta eripedagoogi, logopeedi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenus. Tugispetsialistide teenuse rakendamiseks loob võimalused kooli pidaja ning teenuse rakendamist korraldab direktor.

Koolis töötasid järelevalve ajal koolipsühholoog (1,0) ja logopeed (1,0). Koolis logopeedina töötav pedagoog ei oma nõuetekohast kvalifikatsiooni. Tugiteenuse tagamise eelduseks on, et teenuse osutajal on vajalik kvalifikatsioon. Seega pole logopeedi teenus koolis tagatud.

Koolis ei ole eripedagoogi ja sotsiaalpedagoogi. EHISe järgi saab sotsiaalpedagoogi teenust 10 õpilast. Vestlusel selgitas direktor, et sotsiaalpedagoogi teenuseid rakendas hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordinaator (edaspidi *HEVKO*), kes omab sotsiaalpedagoogi kvalifikatsiooni. Eripedagoogi konkurss eelmisel aastal luhtus ning eripedagoogi teenuseid on kahel juhul tellitud Tallinna Õppenõustamiskeskusest.

Järelevalves leidis kinnitust, et HEVKO-na töötaval isikul on erialane kõrgharidus ja ta saaks osutada sotsiaalpedagoogi teenuseid, kuid ta on tööle võetud HEVKO-na, mitte sotsiaalpedagoogina. Selleks et ta täidaks sotsiaalpedagoogi ülesandeid, tuleb ta tööle võtta sotsiaalpedagoogina ja kanda tema andmed ka EHISesse.

Direktor selgitas, et eestikeelsele õppele üleminekul vajab kool kahte logopeedi: eesti- ja venekeelset.

2.8. Ettepanekud direktorile

2.8.1. Motiveerida ja toetada õpetajaid, kellel on nõuetekohane haridustase, kuid puudub õpetajakutse, et nad asuksid õpetajakutset taotlema.

2.8.2. LAK-õppe metoodika paremaks rakendamiseks määrata õpetajate regulaarne koostööaeg, et planeerida lõimingut erinevate õppeainete vahel ning soodustada eesti keele õpet erinevate õppeainete kaudu.

2.8.3. Välja töötada põhimõtted, kuidas hinnatakse uute õpetajate erialaseid kompetentse, et tagada õppe kvaliteet.

2.8.4. Hoida õpetajate õppekoormus tasemel, mis väldib õpetajate läbipõlemist ning võimaldab ette valmistada ja läbi viia kvaliteetset õpet.

2.8.5. Motiveerida õpetajaid osalema õpetajate keelerändes, et täiendada oma eesti keele oskust ning pedagoogilisi kompetentse.

⁵⁰ PGS, § 37 lg 2.

2.9. Ettekirjutused pidajale

- 2.9.1. Tagamaks koolis töötavate õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikes 4 esitatud nõuetele ja lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõikest 1 ning § 74 lõigetest 6 ja 7, tagada avalike konkursside korraldamine nendele õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohtadele, kellel on olemas nõutav tasemeharidus, kuid puudub õpetajakutse, juhul, kui töötajale ei ole omistatud õpetajakutset hiljemalt 01.05.2025. Täitmise tähtaeg: 01.07.2025.
- 2.9.2. Tagamaks koolis töötavate õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikes 4 esitatud nõuetele ja lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõikest 1 ning § 74 lõigetest 6 ja 7, tagada avalike konkursside korraldamine nendele õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohtadele, kellel puudub magistrikraad ja kes ei ole seda omandamas. Täitmise tähtaeg: 01.09.2024.
- 2.9.3. Tagada koolis õpilastele tasuta logopeedi teenuse osutamine kvalifikatsiooninõuetele vastava tugispetsialisti poolt, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõigetest 2 ja 3 ning § 74¹ lõikest 10. Täitmise tähtaeg: 01.09.2024.
- 2.9.4. Tagada koolis õpilastele tasuta sotsiaalpedagoogi teenuse osutamine kvalifikatsiooninõuetele vastava tugispetsialisti poolt, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõigetest 2 ja 3 ning § 74¹ lõikest 9. Täitmise tähtaeg: 01.09.2024.
- 2.9.5. Tagada koolis õpilastele tasuta eripedagoogi teenuse osutamine kvalifikatsiooninõuetele vastava tugispetsialisti poolt, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõigetest 2 ja 3 ning § 74¹ lõikest 7. Täitmise tähtaeg: 01.09.2024.

3. Eesti keele ja eestikeelse õppe korraldus

- 3.1. PGSi⁵¹ kohaselt peab õppekeskkond toetama õpilase arengut ja koolis tuleb lähtuda õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel riiklikes õppekavades ning teistes õigusaktides õppekeskkonnale sätestatud nõuetest. Õpilaste eesti keele arengut soodustab keskkond, mis on suures osas eestikeelne.

Kooli põhikooliosas on eestikeelset aineõpet vene õppekeele klassides I kooliastmes ja 4. klassides. 1.A klassis on eesti keeles loodusõpetus, muusika, kunst, tööõpetus ja kehaline kasvatus, 1.B klassis muusika, kunst ja tööõpetus; 2.A klassis eesti lastekirjandus ja inimeseõpetus; 3.A klassis eesti lastekirjandus ja kunst ning 3.B klassis eesti lastekirjandus.

4. klassides on eesti keeles loodusõpetus ning muusika ja 4.A klassis ka ühiskonnaõpetus.

Seega on eestikeelse õppe osakaal klassiti erinev ning 3. klassides, üleminekuklassides, on eestikeelse õppe osakaal väike.

Direktor selgitas, et 3. klassi õpilased on eestikeelsete kunsti ja inimeseõpetuse tundides jagatud väiksematesse rühmadesse, et eesti keeles õppimine oleks tulemuslikum.

Koolis on avatud varajase KK-klassid alates 2015/2016. õppeaastast, kuid seni pole ükski KK-klass põhikooli lõpetanud.

Direktor selgitas, et esimestes KK-klassides oli õpilaste arv väike (12 õpilast) ja peale 4. klassi lõpetamist läksid õpilased edasi õppima eestikeelsetesse koolidesse ning mõnel vahepealsel aastal ei avatud soovijate puudumise tõttu KK-klassi.

Praegu on koolis vanim KK-klass 7. klass ja kokku õpivad õpilased viies KK-klassis. KK-klassides õpib 17% kooli põhikooliosa õpilastest ja töötab 15 õpetajat.

KK-klassides on eestikeelset aineõpet rohkem: I kooliastmes vähemalt 80%, II ja III

⁵¹ PGS, § 19 lg 1.

kooliastmes 50%.

Seoses üleminekuga eestikeelsele õppele peaks kooli prioriteedid olema LAK-õppe ja keelekümlusmetoodika rakendamine. Järjekindlalt on suurendatud eesti keele kasutamise osakaalu (nt õppenõukogud toimuvad eesti keeles), kuid oluliselt on vaja laiendada eestikeelsete õppeainete loetelu.

Kooli õppekava üldosas on esitatud⁵², et eesti keele arenguks luuakse ka keelekeskkonna tugi; luuakse klassiväliste õpitegevuste ja emakeelekõnelejate elava kõnekuulamise näol õpilastele võimalused viibida rikkalikus ja mitmekesisuses eesti keele kui emakeele keskkonnas.

Vestlusel selgitas direktor, et koolis on tavaks kunstitude läbi viia kunstimuuseumides, samuti käiakse kirjandustundides muuseumites. Need tunnid toimuvad eesti keeles. Eestikeelseid tunde tellitakse ka vabaõhu-, arhitektuuri- ja ajaloomuuseumist, Riigimetsa Majandamise Keskusest. 3. klasside õpilaste eesti keele oskust toetatakse loovuse huviringi kaudu (3 tundi nädalas) ja talvisel koolivaheajal toimus 3. klasside õpilastele laager, mille eestikeelseid tegevusi viisid läbi kooli õpetajad. 10päevane laager on plaanis läbi viia ka suvel.

Direktori sõnul on kooli sotsiaalmeedia info nii eesti kui vene keeles. Venekeelsete ürituste kõrval on eestikeelseid üritusi (mardi- ja kadripäev, Tallinna päev), aktused on eesti keeles.

Vestlusel osalenud õpetajate sõnul osalevad õpilased eestikeelsetel konkurssidel. Direktori sõnul on Haabersti linnaosa korraldatavad ettevõtmised eestikeelsed ning õpilased osalevad seal aktiivselt.

Vestlusel osalenud gümnaasiumiõpilaste sõnul on neil võimalik osaleda paljudes projektides ja võistlustel, mis on eestikeelsed. Õpilasvahetust koolis aktiivselt ei toimu, sest õpilaste sõnul pole olnud soovijaid.

Vestlusel osalenud õpetajad tõid välja soovi, et kogupäevakooli tegevus oleks eestikeelne, kuid selleks pole leitud eestikeelseid juhendajaid.

Koolis on loodud eestikeelne füüsiline keskkond: eestikeelsed sildid ja ajakohased infomaterjalid, eesti kultuuri ja Eesti Vabariigiga seotud materjalid.

Koolil on plaanis alustada koostööd Tallinna Südalinna Kooliga, varasemalt on tehtud koostööd mitme eesti kooliga.

Vestlusel osalenud gümnaasiumiõpilased selgitasid, et suur osa lõpetajatest jätkavad õpinguid eesti keeles, keerulisemaks hinnati reaalinetes edasiõppimist ja arvati, et nendes tuleb ise täiendavalt tööd teha, sest erialaseid eestikeelseid termineid ja väljendeid ei osata.

Vestlusel osalenud põhikooliõpilased avaldasid arvamust, et peale põhikooli eesti keeles edasiõppimine on kindlasti vähemalt pooltele jõukohane, kuid kõik põhikoolilõpetajad selleks võimelised pole. Arvati, et füüsika ja matemaatika õppimiseks eesti keeles vajatakse lisaabi.

3.2. Koolis on eesti keele õpe korraldatud rühmades: klass on jaotatud kaheks õpperühmaks.

Koolis on 84 (10%) õpilast, kes õpivad eesti keelt individuaalse õppekava järgi. Uussisserändajaid toetatakse peale tunde toimuva lisaõppega, kus osalemine on õpilastele vabatahtlik. Lisaõppeks on õpilased jaotatud keeleoskuse järgi gruppideks ja igale grupile pakutakse 2 lisaõppe tundi nädalas. Õpilastele pakutakse järeleaitamistunde ja konsultatsiooni.

⁵² Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi põhikooli õppekava üldosa, p 2.4.5. „Eestikeelsele õppele ülemineku toetamine“.

Üldjuhul õpivad uussisserändajatest õpilased eesti keelt klassiga koos, vaid 8. klassis on loodud eraldi õpperühm.

3.3. Järelevalves vaadeldi kuut õppetundi I–III kooliastmes: kolme eesti keel teise keelena, üht KK-klassi eesti keele ja kahte eesti kirjanduse ainetundi. Gümnaasiumiosas vaadati kolme eesti keel teise keelena ja üht ajaloo õppetundi.

Tunnid olid sisutihedad ja vastasid ainekavale. Eesti keele õpetajad rääkisid tundides eesti keeles. Vahekeelt kasutati väga vähesel määral üksikjuhtudel õppesisu üksikasjade tõlkimiseks. Ajaloo, kirjanduse ja eesti lastekirjanduse tundides rääkisid õpetajad ainult eesti keeles, kuid õpilaste verbaalne käitumine oli valdavalt passiivne ja/või reproduktiivne. Õpilased kasutasid eesti keelt piiratud ulatuses enamasti formaalsetes suhtlemisolukordades, õpetajate kõne kuulamisel, eestikeelsete tekstide lugemisel ja ka üleskirjutamisel. Tavaklasside õpilaste puhul oli eestikeelne produktiivne suuline eneseväljendus valdavalt formaalne ja piiratud. Keelekümblusklasside õpilased suutsid kasutada eesti keelt ka spontaansemalt ja mitteformaalselt. Eesti keele tundides eestikeelse paaris- või rühmatöö puhul suhtlesid koolilapsed omavahel aeg-ajalt ka vene keeles.

Vaadeldud tundides esines üksikutel põhikooli õpilastel teatud raskusi eestikeelses eneseväljenduses ja kohati ka eestikeelsete õppetekstide ettelugemisel. Kool peaks pöörama rohkem tähelepanu õpilaste seotud kõne kujundamisele, samuti aineõppega seotud sõnavara arendamisele nii eesti keele tundides kui ka eestikeelse terminoloogia käsitlemisele eestikeelses aineõppes.

Eestikeelse aineõppe puhul väärrib märkimist ajaloo ja kirjanduse õpetamise kogemus. Kuigi õpilaste eestikeelne verbaalne aktiivsus oli valdavalt reproduktiivne ja seondus eeskätt kuulamis-, lugemis- ja ümberkirjutamisoskuse arendamisega, toimus traditsiooniliste õppemeetodite alusel korraldatud frontaalne õppetöö ainult eesti keeles. Õpilased vastasid õpetajate suulistele küsimustele napisõnaliselt, kuid nende sõnastatud eestikeelsed vastused olid valdavalt õiged. Hiljuti alanud eestikeelne aineõpe loob loomulikke eeldusi õpilaste eestikeelse spontaanse eneseväljenduse kujundamiseks.

Ka eesti keele õpetamine KK-klassides näitab, et selles koolis on põhimõtteliselt võimalik aja jooksul julgemalt rakendada eestikeelset aineõpet senisest suuremas mahu. Seda ka tuge vajavate õpilastega klasside puhul. Siiski ei ole eesti keele tundide õppesisu seostamist eestikeelse aineõppe vajadustega veel selgelt teadvustatud.

3.4. Kõik vaadeldud tunnid olid ette valmistatud.

Õpetajate kontakt klassidega oli hea, samas oli õpilaste omavaheline interaktsioon sageli nõrk (nt vaadeldud 8.A, 11.B, 4.A klasside eesti keele tunnid, 10.B klassi ajalootund, 5.K klassi kirjanduse tund). Rühmatöö juhendamine ei ole kooli õpetajate metoodilise ettevalmistuse tugevaim külg. Üldjuhul domineerivad koolis traditsioonilised õppemeetodid ja frontaalne töö. Põhikooli tavaklasside õpilaste eestikeelne verbaalne aktiivsus on sageli tagasihoidlik. Seda eeskätt piiratud sõnavara ja ebaühtlase motivatsioonitaseme tõttu. Keelekümblusklasside õpilaste eestikeelne eneseväljendus oli produktiivsem, dialoogilisem ja refleksiivsem. See on märkimisväärne eeldus, millega tuleb arvestada eestikeelsele õppele ülemineku ettevalmistamisel.

3.5. Vastavalt õigusaktides sätestatule peab õppekeskkond soodustama kommunikatiivset keeleõpet⁵³, kus õpilastel on omavahel silmside ja arusaamist toetav kaasõpilaste eeskujud, nt rühmapõhine õpe.

Vaadeldud eesti keele tundides olid tagatud põhieeldused kommunikatiivset keeleõpet soodustava õppekeskkonna loomiseks. Kommunikatiivse keeleõppe võimaluste realiseerimine toimus piiratud ulatuses.

Õpetajad eelistasid traditsioonilisi metoodilisi võtteid. Eesti keele tundides oli keeleõpe kohati grammatikakeskne. Keeleõppes domineeris reproduktiivsete osaoskuste (kuulamine, lugemine) arendamine, produktiivsete osaoskuste (rääkimine, kirjutamine) kujundamisele ei pööratud alati piisavat tähelepanu. Koolis valitsevad reproduktiivsed õppemeetodid. Selline olukord ei ole kooskõlas tänapäevase kommunikatiivse keeleõppe põhimõtetega. Õpilaste spontaanne eestikeelne eneseväljendusoskus areneb eeskätt loomulikus keelekeskkonnas ja ka keelekümbuse ning eestikeelse aineõppe laiendamise kontekstis.

Tunnivaatlus näitas, et koolis on olemas teatud valmidus aktiivõppemeetodite kasutamiseks (nt 6.K ja 11.A klassi eesti keele tundides toimus paaristöö probleemõppe ja ajurünnaku elementidega), paraku ei kasutata tänapäeva ja mitmekesisest õppemetoodikat (nt rühmatöid) järjekindlalt, tõhusalt ja märkimiväärses ulatuses. Paljudes vaadeldud eesti keele, ajaloo ja kirjanduse tundides puudusid õpilastel võimalused puutuda kokku ajakohase probleem- ja/või avastusõppega ning osaleda spontaanset eneseväljendust arendavates ajurünnakutes. Seetõttu kasutati eesti keelt valdavalt formaalsetes ja reproduktiivsetes olukordades. Vananenud õppetöökorraldus on vastuolus tänapäeva riikliku õppekava nõuetega⁵⁴. Üleminek eestikeelsele aineõppele nõuab eesti keele õpetamise metoodika ajakohastamist.

3.6. Õppeasutuse füüsiline keskkond vastab riikliku õppekava nõuetele⁵⁵.

Kool on hästi varustatud tänapäeva nõuetele vastavate tehniliste vahenditega (arvutid, ekraanid, digitahvlid jne). Õpetajad kasutasid neid eesti keele tundides ja eestikeelses aineõppes eeskätt õppe sisu visualiseerimiseks. Samas on kooli kaheteistkümnes klassis ületatud klassi täituvuse ülemine piirnorm. Teatud ruumipuudus ja paljude õpetajate ülekoormus takistavad metoodiliste uuenduste rakendamist eesti keele tundides ja ka eestikeelses aineõppes.

Paljudes klassiruumides on nn „rääkivad seinad“, kus olid esitatud keeleõppeks vajalikud materjalid, kuid vähesel määral oli välja pandud õpilaste tehtud materjale ja töid.

Vaadeldud tundides kasutati erineva raskusastmega õpikuid. Keelekümbuse klassides ja eesti keeles õpetatavate ainete puhul on kasutusel ka eesti õppekeelega koolidele mõeldud õppevara (nt L. Piits, T. Varul, *Eesti keele õpik, 6. klass*; L. Piits, T. Varul, *Eesti keele töövihik, 6. klass*; J. Urmet, L. Vanamõlder, *Kirjanduse õpik 5. klassile*; G. Helbemäe, *Vana Toomase legend*). LAK-õppega klasside eesti keele tundides kasutatakse vene õppekeelega koolidele mõeldud õppekirjandust. Paljud õpetajad koostavad ise töölehti ning eestikeelseid presentatsioone.

Vestlusel osalenud õpetajad märkisid, et eriti vajatakse eestikeelsele õppele üleminekuks uusi õppematerjale. Praegu peab õpetaja kõik ise tegema, mis on raske ja aeganõudev.

⁵³ PGS, § 19 lg 1; PRÕK, § 6 lg 1.

⁵⁴ PRÕK, § 5 lg 4 p 6.

⁵⁵ PRÕK, § 6 lg 4.

3.7. Ettepanekud direktorile

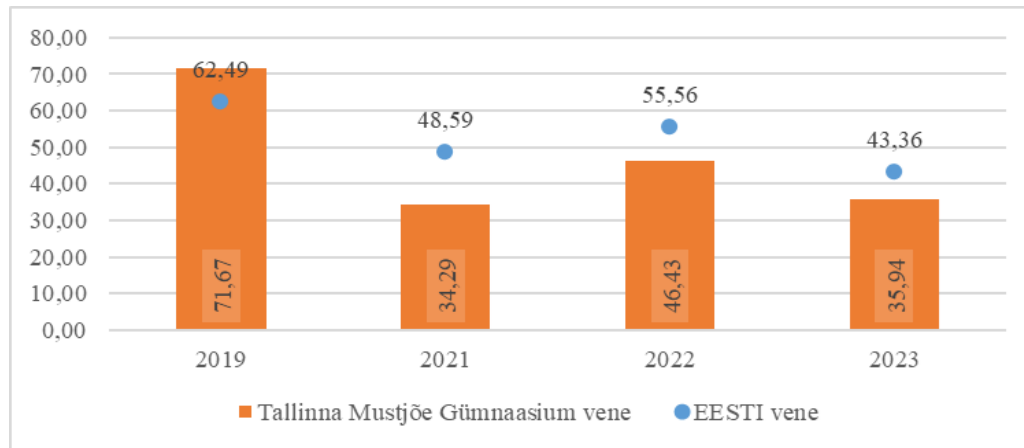
- 3.7.1. Kooli juhtkonnal külastada sagedamini eesti keele ja eestikeelseid õppetunde ning anda õpetajatele arendavat tagasisidet, millest lähtudes saab õpetaja kavandada oma professionaalset arengut ja teha eneseanalüüsi.
- 3.7.2. Välja töötada ja kokku leppida hea keeletunni ja eestikeelse ainetunni põhimõtted ja näitajad, mille alusel saab anda õpetajale tagasisidet ning millele toetudes saab õpetaja oma tööd ja enesearengut kavandada.
- 3.7.3. Suunata õpetajaid kasutama aktiivõppemeetodeid, korraldades selleks õppepäevi ja kasutada kolleegide tundide vaatlusi heade praktikate tundmaõppimiseks.
- 3.7.4. Eesti keele ja eesti keeles õpetavatel õpetajatel pöörata rohkem tähelepanu õpilaste seotud kõne arendamisele ning spontaansele verbaalsele eneseväljendamisele. Selleks kavandada igasse õppetundi vastavad tegevused.
- 3.7.5. Pöörata rohkem tähelepanu eesti keele õppijate produktiivsete osaoskuste (rääkimine, kirjutamine) arendamisele lähtuvalt kommunikatiivse keeleõppe põhimõtetest.
- 3.7.6. Püüda leida võimalusi oluliselt suurendada eestikeelse aineõppe ulatust II ja III kooliastmes.
- 3.7.7. Rakendada eesti keele ja eestikeelsetes ainetundides laiemalt LAK-õppe metoodikat, sh keelekümluse põhimõtteid.
- 3.7.8. Soodustada eesti keele ja eesti keeles õpetavate õpetajate koostööd, et rakendada LAK-õppe põhimõtteid.
- 3.7.9. Koostöös eesti õppekeelega koolidega soodustada õpilasvahetust alates põhikooli III kooliastmest, et toetada õpilaste motivatsiooni eesti keelt õppida.
- 3.7.10. Pöörata tähelepanu sellele, et nii eesti kui vene keeles õpetavad õpetajad tutvustaksid suuremal määral eestikeelset terminoloogiat (www.sonaveeb.ee; Koolisõnastikud 2005–2010).

4. Eesti keele ja eestikeelse aineõppe kvaliteedi ja tulemuslikkuse hindamine ning kavandatud arendustegevus

- 4.1. Kooli õppe kvaliteeti ja õpilaste akadeemilist edukust iseloomustavad mitmed riiklikult kogutavad ja esitatavad tegevus- ja tulemusnäitajad.

Põhikooli tulemused

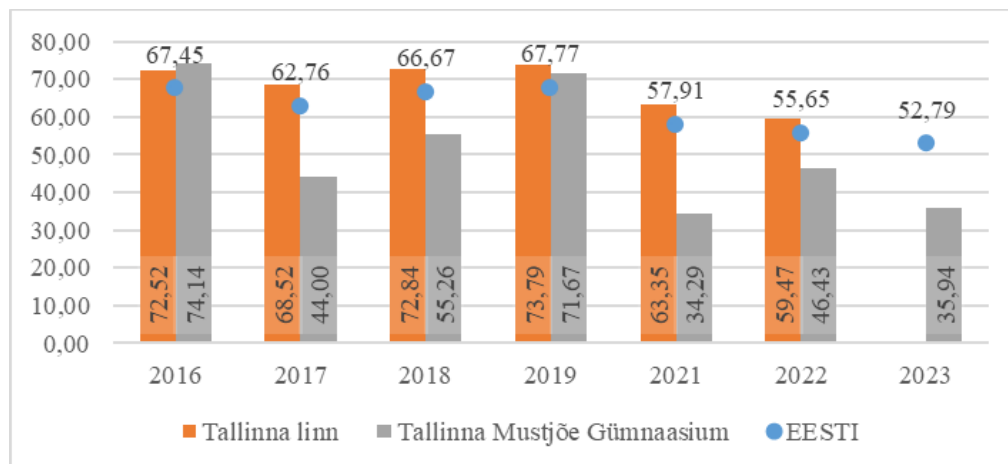
Koolis on põhihariduse lõpetajaid 2019. aastast alates olnud vaid vene keeles, seepärast saab siin võrrelda kooli tulemusi ka Eesti kõigi vene õppekeeles põhikooli lõpetajatega. Eesti keel teise keelena põhikooli lõpueksamil B1-keeletaseme saavutanute osakaal on koolis olnud viimasel kolmel aastal oluliselt madalam kui vene õppekeelega koolides Eestis keskmiselt (joonis 1).

Joonis 1. Eesti keel teise keelena põhikooli lõpueksamil vähemalt B1-taseme saavutanute osakaal kokku, % - vene õppekeelega koolide lõikes.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Põhikooli lõpetajatest on eesti keeles B1-keeletaseme saavutanute osakaal olnud läbivalt (v.a 2016, 2019) Eesti ning ka Tallinna samast osakaalust madalam (joonis 2).

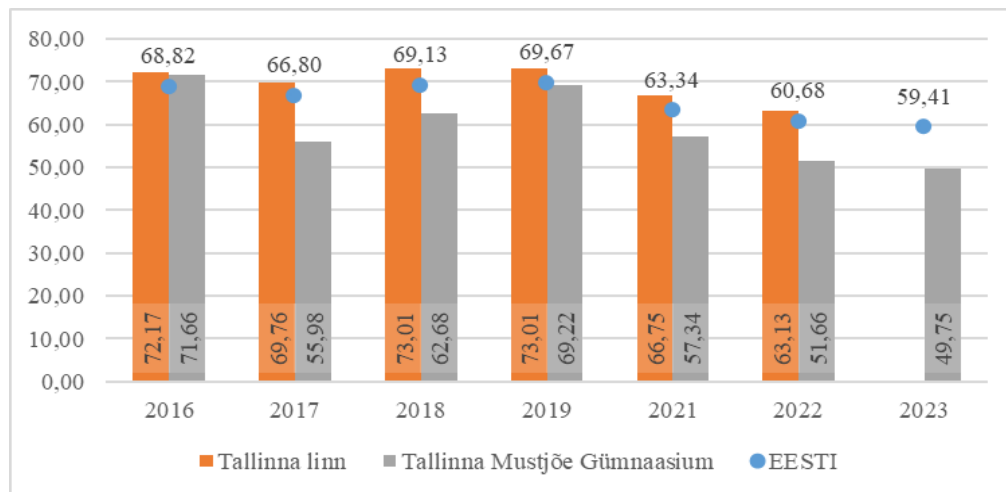

Joonis 2. Eesti keel teise keelena põhikooli lõpueksamil vähemalt B1-taseme saavutanute osakaal kokku, %.

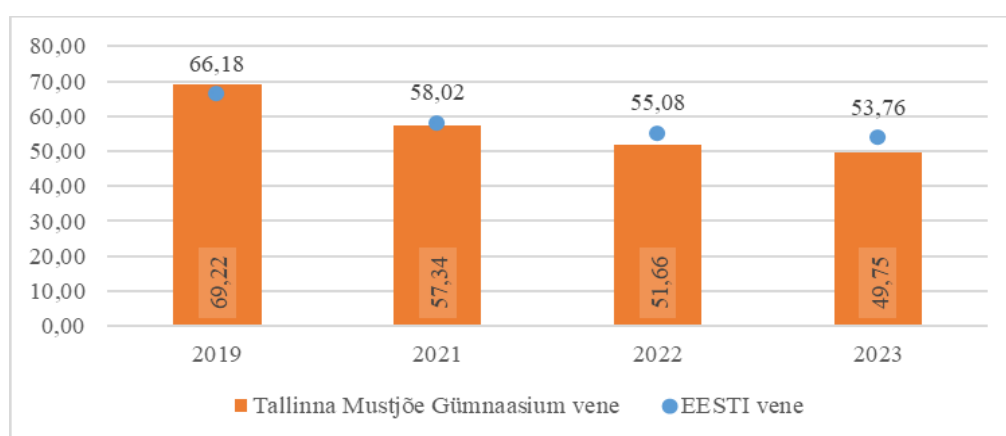
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Põhikooli lõpuks peavad õpilased saavutama eesti keeles B1-taseme. Kooli põhikooli lõpetajatest on viimasel kolmel õppeaastal saavutanud nõutud taseme alla poolte lõpetajatest, kahel aastal vaid kolmandik. See tulemus on oluliselt madalam nii Tallinna kui Eesti koolide tulemustest ning viitab tõsisele probleemile eesti keele õppes.

Eesti keel teise keelena põhikooli lõpueksami keskmise tulemuse suundumused on sarnased B1-keeletaseme saavutanute osakaalu suundumustele (joonised 3 ja 3.1).

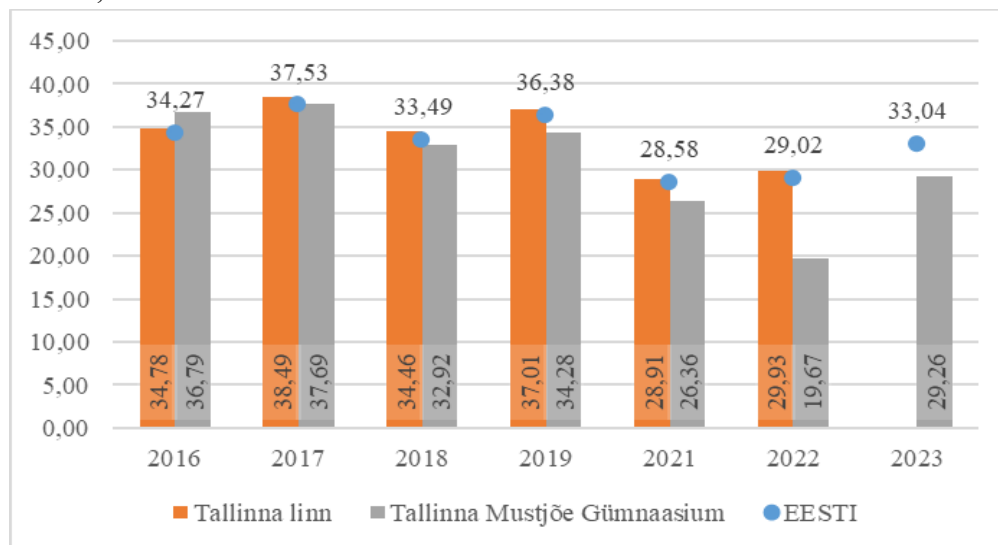

Joonis 3. Põhikooli lõpueksamite tulemused: eesti keel teise keelena kokku.
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Joonis 3.1. Põhikooli lõpueksamite tulemused: eesti keel teise keelena vene õppekeelega koolide lõikes.
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Põhikooli matemaatika lõpueksami keskmine tulemus on koolis olnud samuti Eesti keskmisest madalam ning 2022. aastal eriti madal. 2023. aasta tulemustes on toimunud muutus paremuse suunas, kuid kooli keskmine tulemus oli ka siis madalam kui Eestis keskmiselt (joonis 4).

Joonis 4. Põhikooli lõpueksamite tulemused: matemaatika kokku.
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

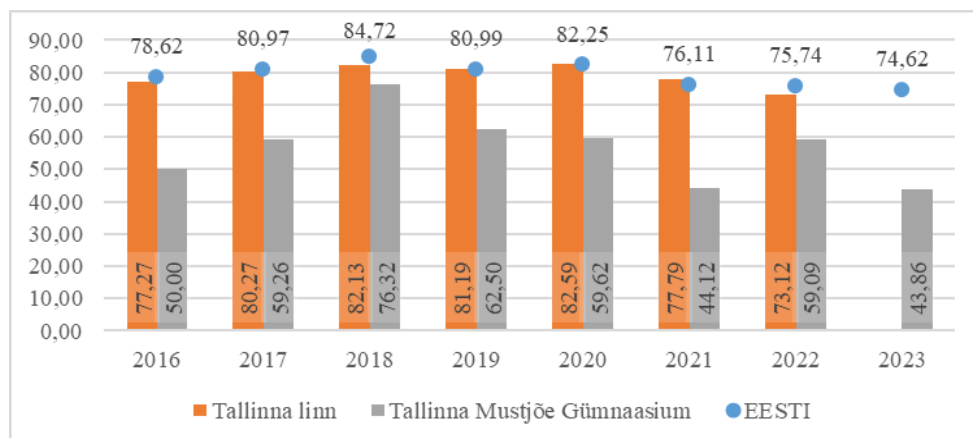
Vestlusel selgitas direktor, et ka kooli juhtkond on madalate tulemuste pärast mures. Üheks põhjuseks arvatakse olevat õpilaste madal õpimotivatsioon, seepärast tehakse lapsevanematega koostööd ja räägitakse pere võimalustest toetada last. Keeleõppeks on klassid jaotatud rühmadeks ja see võiks anda ka paremaid tulemusi, ühe lahendusena nähakse eesti keele tasemerühmade moodustamist.

Juhime tähelepanu, et metoodika, mida õpetaja kasutab, avaldab otsest mõju õpilase õpimotivatsioonile. Seepärast on oluline pöörata tähelepanu õpetajate metoodilisele arendamisele ja järjepidevalt toetada õpetajaid tänapäevase õpikäsituse põhimõtete rakendamisel. Tasemerühmade moodustamisega on seotud mitmeid riske, mida peab põhjalikult enne nende moodustamist analüüsima.

Gümnaasiumi tulemused

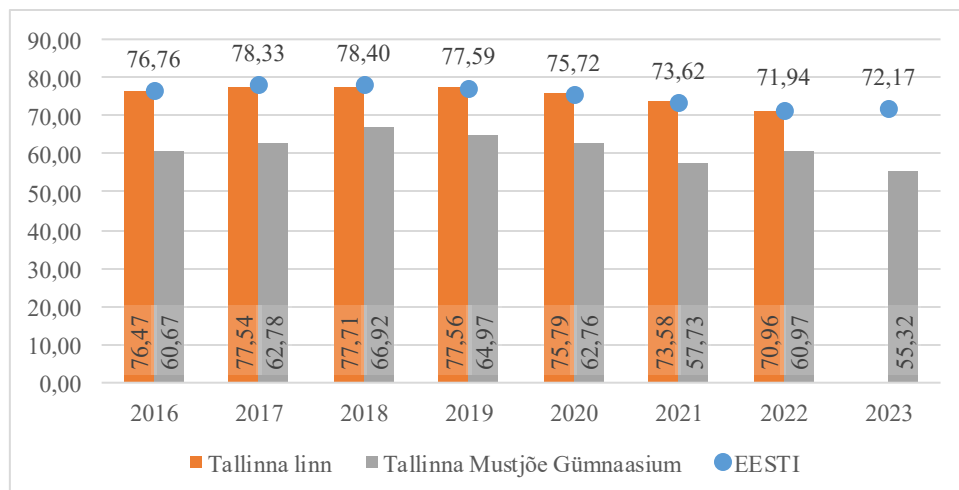
Koolis on eesti keel teise keelena riigieksamil viimastel aastatel B2-keele taseme saavutanud järjest väiksem osakaal lõpetajatest (joonis 5) ning ka keskmine eksamitulemus on läbivalt järjest madalamaks muutunud (joonis 6) ning need tulemused on olnud madalamad nii Eesti kui Tallinna tulemustest.

Gümnaasiumi lõpus on eesti keele sihttasemeks B2-keeleoskuse tase. Kooli lõpetajatest vaid umbes pooled (kahel aastal alla poolte) on viimasel kolmel aastal nõutud keele taseme saavutanud.

Joonis 5. Eesti keel teise keelena eksamil vähemalt B2-taseme saavutanute osakaal gümnaasiumi statsionaarses õppes, %.

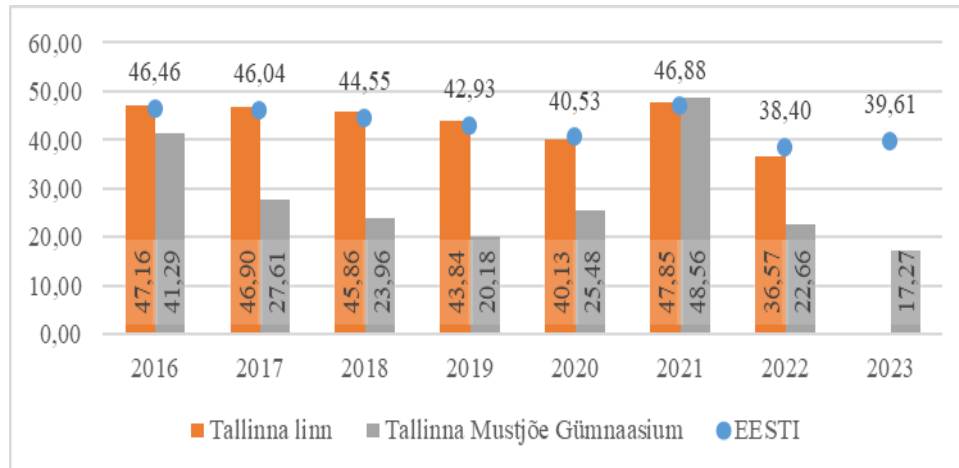
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Joonis 6. Gümnaasiumihariduse omandanud noorte eesti keel teise keelena riigieksami keskmine tulemus.

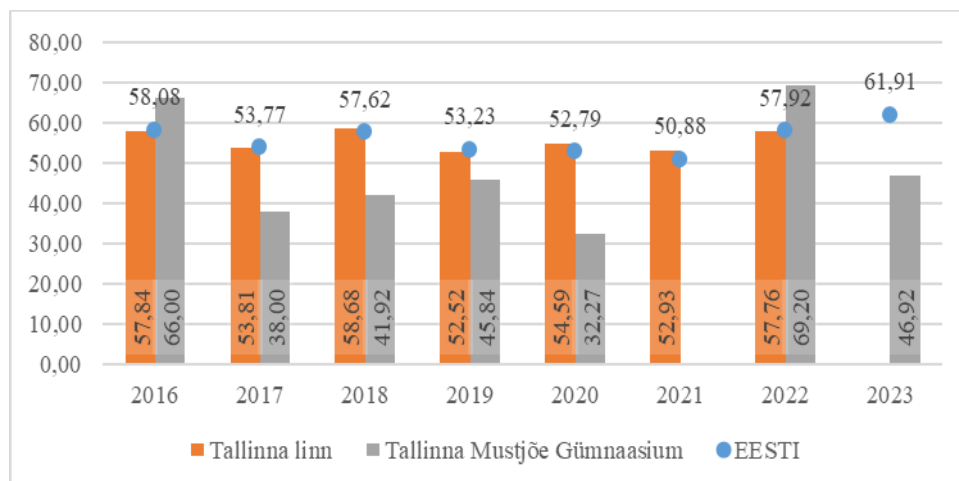
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Kooli gümnaasiumilõpetajate kitsa ja laia matemaatika tulemused varieeruvad aastati, kuid üldiselt on läbivalt madalamad kui Eestis ning Tallinnas keskmiselt. Vaid laia matemaatika eksami tulemus on olnud paaril aastal Eesti keskmisest kõrgem ning kitsa matemaatika eksami tulemus on olnud Eesti keskmisest kõrgem ühel aastal (joonised 7 ja 8).

Joonis 7. Gümnaasiumihariduse omandanud noorte kitsa matemaatika riigieksami tulemus.

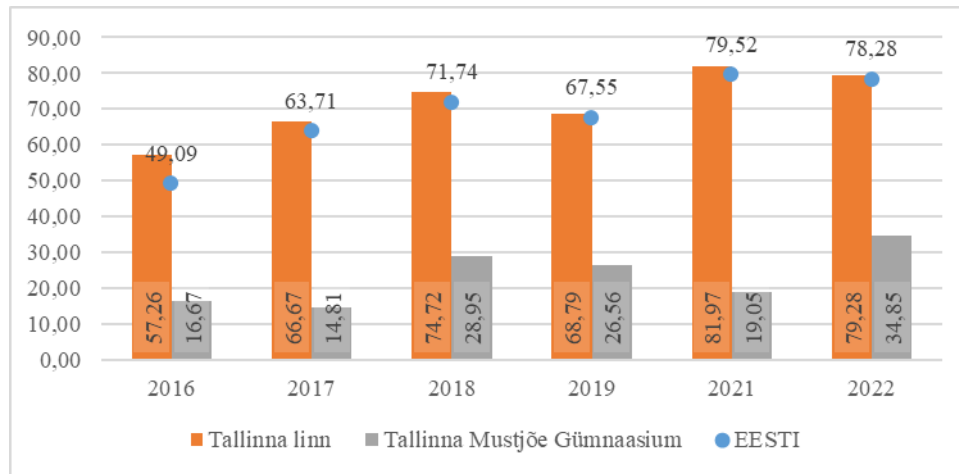
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Joonis 8. Gümnaasiumihariduse omandanud noorte laia matemaatika riigieksami tulemus.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Vähemalt ühes võõrkeeles B2-keeletaseme saavutanute osakaal on kooli gümnaasiumiosas olnud nii Eesti kui Tallinna keskmisest oluliselt madalam (joonis 9). 2022. aastal saavutas vaid kolmandik kooli lõpetajatest ühes võõrkeeles B2-keeletaseme.

Joonis 9. Vähemalt ühes võõrkeeles B2 saavutanud gümnaasiumi statsionaarse õppe lõpetajate osakaal, %.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Direktor selgitas vestlusel, et kooli gümnaasiumiastmesse võetakse vastu kõik soovijad, õpilasi ei valita. Paljud gümnaasiumisse astujad on põhikooli lõpetanud mujal ja need, kes põhikooli lõpuks ei saavuta nt eesti keele B1-taset, ei suuda ka gümnaasiumi lõpuks B2-keeletaset saavutada.

Direktori sõnul on nii põhikooli kui gümnaasiumi tulemuste parandamiseks vajalik eelkõige koolitada õpetajaid. Praegu kasutavad õpetajad pigem vananenud metoodikat ning juhtkond soovib hakata pidevalt analüüsima igapäevase õppetöö (nt kontrolltööde tulemusi) tulemusi, et õigel ajal märgata, kus on probleem ja kohe sekkuda.

4.2. Kool on oma 2022/2023. õppeaasta kokkuvõttes ja sisehindamise aruandes toonud põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite tulemused kolme viimase õppeaasta võrdluses.

Sisehindamise aruandes on märgitud, et põhikooli lõpueksamite tulemused ei ole üleriigiliste tulemustega võrdsed. Olukorra parandamise meetmetena on märgitud, et õpetajatele on korraldatud nõupidamisi, kus on arutatud õpilaste ettevalmistamist riigieksamiteks ning koolis viiakse läbi proovieksameid, et analüüsida õpilaste tulemusi ja teha õpetajate töös vajalikke muutusi. Korraldatakse ka konsultatsioonitunde riigieksamiteks ettevalmistamiseks.

Direktor selgitas, et eelkõige peaks need meetmed aitama õpilastel saada tuttavaks eksami formaadi ja sisuga ning seeläbi andma suurema kindlustunde eksamisituatsioonis. Samuti peaks proovieksamite abil õpilane ise jõudma selgusele, kus ta oma õppimises on ja see annab võimaluse tegelda sellega, mida õpilane vajab.

Juhime tähelepanu, et kõigepealt tuleb tõenduspõhiselt välja selgitada madalate eksamitulemuste põhjused ja kas selleks on eelkõige asjaolu, et õpilased ei tea eksami korraldust ja ülesehitust. Nii õpetajad kui õpilased peaksid saama igapäevase õppetöö käigus ülevaate, millistele osaoskustele ja õpitulemustele on vaja pöörata suuremat tähelepanu, ning analüüsida õpitulemusi, selleks ei peaks tegema eraldi proovieksameid või eksamiks ettevalmistamist.

Õpetajate lõikes eksamitulemusi koolis analüüsitud ei ole. Direktor selgitas, et paljudel juhtudel õpetajad vahetuvad õpilase stuudiumi jooksul, vaid gümnaasiumis on praegu olnud kolm püsivat õpetajat, kes on omavahel töö korraldanud ja kes oma gruppidesse õpilasi valivad. Direktori sõnul on märgatud, et mõne õpetaja õpilaste tulemused on paremad, teisel halvemad, kuid selle teadmise ei ole midagi ette võetud, sest õpetaja väljavahetamine on raske, pigem

pakutakse õpetajale tuge ja lubatakse neid koolitusele.

Õpetajale toe pakkumine ja täiendkoolituste võimaldamine oma töö tulemuslikkuse tõstmiseks on asjakohane. Täpsemalt oleks vaja juhil koos õpetajaga hinnata õpetaja täiendõppe vajadust ja seejärel toetada täiendusõppes omandatu rakendamist igapäevatoösse, et aidata õpetajal tõsta oma töö tulemuslikkust ning kindlustada õppija areng.

4.3. Riiklikult korraldatakse tasemetöid eesti keel teise keelena I ja II kooliastmes. Kool on nendes kolmel viimasel õppeaasta osalenud.

Järelevalves esitatud 2022/2023. õppeaasta kokkuvõttes ning sisehindamise aruandes on esitatud tasemetööde tulemuste kohta peamiselt sooritajate arv ja kooli keskmine tulemus protsentides. Riigi keskmisega on võrdlus toodud vaid matemaatika ja vene keele 2023. a tasemetöö puhul.

Käesoleva õa üldtööplaanis on eestvedamise ja juhtimise valdkonnas oktoobri tegevuseks tasemetööde tulemuste analüüs.

Vestlusel selgitas direktor, et sügisel toimunud tasemetööde tulemusi ei ole veel välja võetud ega analüüsi teha jõutud.

Vestlusel osalenud õpetajad selgitasid, et ainesektsioonis vaadatakse nii tasemetööde kui eksamite tulemusi ja tehakse järeldusi, nt suurendati sel õppeaastal ainekonsultatsioonide arvu ühelt kahele ja eesti keele tundide arv suurenes vastavalt riiklikule õppekavale.

Igal aastal tehtavate tasemetööde tulemused on väga heaks õppekeskkonna näitajaks, mida on koolis vaja põhjalikult analüüsida (mitte piirduda vaid keskmise tulemuse väljatoomisega) ja millest tulenevalt teha muudatusi õpetajate töös. I ja II kooliastme lõpus tehtavate tasemetööde tulemused näitavad, millised õpioskused on paremini ja millised halvemini saavutatud. Muutusi õppekeskkonnas on vaja teha varakult ja selleks annavad tasemetööd väga hea võimaluse. Seni pole koolis riiklike tasemetööde tulemusi põhjalikult analüüsitud. Näiteks 2023 sügisel 7. klassi matemaatika tasemetöös olid silmatorkavad erinevused vene õppekeele klassi ja KK-klassi tulemuste vahel. KK-klassis oli tippsooritajate (vähemalt 80%) osakaal 0%, samas kui vene õppekeele klassis oli tippsooritajaid 56%. Tundide ja konsultatsioonide arvu suurendamine on asjakohane meede, kui on välja selgitatud, et ettenähtud tundide arv ja nõutud õpitulemused pole omavahel tasakaalus. Riiklik õppekava on aga koostatud nii, et õpitulemused on saavutatavad ettenähtud tundide arvu juures. Kui koolis ei omanda õpilased nõutud õpitulemusi, kuigi ettenähtud tundide arvu täidetakse, siis peab analüüsima, mida õpetaja loodud õppekeskkonnas on vaja muuta. Tundide ja konsultatsioonide lisamine ei anna soovitud tulemusi, kui õppekeskkonnas muudatusi ei tehta.

4.4. PGSi⁵⁶ kohaselt tuleb koolis teha sisehindamist, mis on pidev protsess ja mille eesmärk on tagada õpilaste arengut toetavad tingimused ja kooli järjepidev areng. Selleks tuleb välja selgitada kooli tugevused ja parendusvaldkonnad, millest lähtuvalt koostatakse kooli arengukava. Sisehindamisel tuleb analüüsida õppe- ja kasvatustegevust ning juhtimist ja hinnata nende tulemuslikkust.

Järelevalve teemast lähtudes vaadeldi eelkõige, kuidas on hinnatud eesti keele õppe tulemuslikkust ning milliseid arendustegevusi eesti keele õppe tulemuslikkuse tõstmiseks on kavandatud.

⁵⁶ PGS, § 78 lg 1.

Koolis tehtava sisehindamise aluseks on direktori kinnitatud sisehindamise kord⁵⁷. Kooli sisehindamise kord on üldine ning ei selgita, mis sisehindamine on ja kuidas see toimub. Kooli sisehindamine peab olema pidev protsess⁵⁸, kuid pideva protsessina läbiviidavat sisehindamist kooli kord ei esita. Ebaselgeks jäävad korras nimetatud sisehindamise kriteeriumid, mille all nimetatakse valdkondi, mitte kriteeriume.

Kooli sisehindamise kord vajab täiendamist ja sisehindamise protsess, sh kogutavad andmed ja näitajad, täpsemalt lahtikirjutamist.

Vestlusel selgitas direktor, et igal aastal kogutakse põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite tulemusi, tasemetööde tulemusi, õpetajate koolituste andmeid, projektide ja ürituste arve, õppe kvaliteedi („4“-„5“lised) ja edukuse (hinnetele „3“-„5“) andmeid iga õppeaine kohta eraldi, huviringide ja pikapäevarühma andmeid. Nendest andmetest tulenevalt vaadatakse, kes õpilastest vajavad järeleaitamist, mismoodi läheb hariduslike erivajadustega õpilastel, milliseid huviringe ja pikapäevarühmi uuel aastal avatakse. Õppealajuhataja teeb õppenõukogus õppeaasta kokkuvõtte, kus nimetatud andmed esitatakse.

Järelevalves selgus, et kool osaleb igal aastal ka Haridus- ja Noorteameti (edaspidi *Harno*) rahuloluküsitlustel. Nende tulemusi analüüsitud ei ole. Kool osaleb KiVa programmis ning vestlustel osalenud õpilaste, õpetajate ja juhtkonna esindaja rõhutasid, et tänu sellele on koolikeskkond õpilaste turvaline ja meeldiv. Harno rahuloluküsitlustel hinnatakse erinevaid aspekte, sealhulgas kiusamist, aga ka põhjuseta puudumise ja hilinemisega seonduvat, mis iseloomustavad koolikeskkonda. Koolis neile rahuloluküsitluste aspektidele seni tähelepanu pööratud ei ole.

Samuti ei koguta järjepidevalt andmeid koolilõpetajate edasise haridustee kohta. Direktori sõnul teavad klassijuhatajad, kes ning kuhu on edasi läinud, ja teatakse, kes õppis edasi ja kes läks tööle peale gümnaasiumi lõppu, kuid sisehindamises neid andmeid kasutatud ei ole. Praegu kehtiva sisehindamise korra kohaselt aga on edasiõppijate osakaalu näitaja nimetatud kogutava statistika osana⁵⁹.

Sisehindamise korra⁶⁰ kohaselt peab sisehindamise kokkuvõtte kajastama kooli tegevuse tugevuste ja parendusvaldkondade tõenduspõhist analüüsi, kuid kooli kord ei nimeta, et hinnata tuleb kooli arengukava eesmärkide täitmist eesmärgiga leida organisatsiooni tugevused ja parendamist vajavad valdkonnad. Positiivsena saab märkida, et korras on nimetatud vajadust teha tõenduspõhine analüüs. Tõenduspõhist analüüsi esitatud sisehindamise aruandes tehtud ei olnud.

4.5. Koolis on koostatud sisehindamise kokkuvõtlik aruanne perioodi 2021–2023 kohta.

Kooli arengukava periood oli 2018–2023, seega on kokkuvõtlik aruanne koostatud vaid arengukava kolme viimase aasta kohta.

Direktor selgitas, et kuna arengukava oli koostatud kuueks aastaks, siis aruandeid on tehtud iga kolme aasta kohta.

⁵⁷ Direktori 09.04.2024 käskkiri nr 1-2/9 „Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi sisehindamise korra kehtestamine“.

⁵⁸ PGS, § 78 lg 1.

⁵⁹ Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi sisehindamise kord, p 2.4.

⁶⁰ Tallinna Mustjõe sisehindamise kord, p 2.5.1.

Kooli praegu kehtiv sisehindamise kord sellist korraldust ei esita.

Aruandes ei ole esitatud tõenduspõhist analüüsi. Mille alusel on välja selgitatud tugevused ja parendusvaldkonnad, ei selgu. Samuti ei ole seotud tugevusi ja parendusvaldkondi arengukava eesmärkidega.

Direktor selgitas, et andmeid kogutakse ja analüüsitakse, kuid seda ei ole tehtud kirjalikult. Tulemuste ja andmete analüüsist tulenevalt on tehtud kohe muudatusotsuseid. Näiteks toodi kogupäevakooli tegevuse arendamist.

Eesti keele õppe tulemuslikkust sisehindamisel ei ole hinnatud. Direktori sõnul saadakse vajalik info erinevatest allikatest ja õpetajatega räägitakse ning nad peaksid selle tulemusel oma tööd parendama, et nende töö kvaliteet oleks kõrgem. Juhtkond teeb räägitust järeldusi, kes õpetajatest kuhu sobib tunde andma.

Direktor selgitas, et seoses eestikeelsele õppele üleminekul on vaja sisehindamisel pöörata tähelepanu eesti keele õppe tulemuslikkuse hindamisele.

4.6. Kooli järjepideva arengu tagamiseks koostatakse kooli arengukava⁶¹, milles määratakse kooli arengu eesmärgid ja põhisuunad.

Järelevalve alguses koolil kehtivat arengukava polnud. Kooli eelmine arengukava oli koostatud perioodi 2018–2023 kohta⁶². 2024–2028 perioodi arengukava projekt on jõudnud kooskõlastusringil pidajale.

Pidaja esindaja kinnitas, et kooli arengukava on kinnitamisel.

Direktori sõnul on uue perioodi arengukava kaks olulisemat märksõna üleminek ja efektiivsus.

Kool on koostanud eestikeelsele haridusele ülemineku kava.

Tegevused ja koolitusvajadus on esitatud üldiselt, pole seatud tulemusnäitajaid ega esitatud konkreetseid tulemusi, kuhu tahetakse jõuda. Nt eestikeelseid üritusi ja ettevõtmisi korraldatakse kõikide kooliastmete õpilastele, eestikeelsed huviringid ja huviharidusprogramm „Tark koolivaheaeg“ üleminekuklassidele; keele ja kultuuritöötoad: koolivaheaegadel toimuvad õpetajatele keelekohvikud ja eesti kultuuriruumi tutvustavad õppekäigud; soodustatakse õpetajate keelerännet, koolikeskkonnas on eesti kultuuri ja Eesti Vabariigiga seonduvad ajakohased materjalid.

Kool on teadlik riigi ja Tallinna poolt pakutavatest tegevustest, mille kaudu tõsta õpetajate keeleoskust ja meetoodilist teadlikkust. Tähtsaks peetakse ka lapsevanemate teavitamist üleminekust, sh info kooli veebilehel, kuid kooli veebilehel järelevalve ajal veel vastavat infot ei olnud.

Direktor kinnitas, et praegu üleminekul seonduvat kooli veebileht ei kajasta. Vastaval teemal materjalide avaldamine on ühe õpetaja ülesanne ja seda kavatsetakse teha. Kooli veebilehel on kasulikud lingid lehekülgedele, kust saab vajalikku infot. Lapsevanematele tuleb üleminekust rääkima abilinnapea. Koolil on kavas teha 3. klasside vanematele koosolek veel sel kevadel. Ka möödunud sügisel lastevanemate koosolekul tutvustas direktor eestikeelsele õppele üleminekut ja vanematel ei olnud sellega seoses küsimusi.

Vestlusel osalenud hoolekogu lapsevanemate esindajad märkisid, et nende meelest on olnud

⁶¹ PGS, § 67 lg 1.

⁶² Tallinna Haridusameti juhataja 28.03.2018 käskkirj nr 1-2/121 „Munitsipaal-koolide arengukavade kinnitamine“.

üleminekuks ettevalmistuse aeg lühike, mistõttu oktoobris tehti taotlus, et säiliks osaline venekeelne õpe. Vanemad ei ole ülemineku vastu, muud varianti ei nähta, aga kardetakse, et lapsed ei omanda eesti keeles õppides kõike vajalikku. Kooli KK-klasside kogemus, kus neid on pidanud õpilaste vähesuse tõttu sulgema või kus KK-klassidesse on tulnud uusi õpilasi, kes eesti keelt ei ole õppinud, ei aita vanemate hirme leevendada.

4.7. Kooli ühe õppeaasta tegevuskava määratletakse üldtööplaanis, mis koostatakse kooli arengukavast, õppekavast, eelmise õppeaasta töö kokkuvõttest ja õppeaasta üldeesmärkidest lähtuvalt⁶³. Üldtööplaani kinnitab õppenõukogu õppeaasta alguseks⁶⁴.

Kooli 2023/2024. õppeaasta tööplaani on kinnitanud õppenõukogu⁶⁵ ja ka direktor käskkirjaga⁶⁶.

Juhime tähelepanu, et direktoril puudub õppeaasta üldtööplaani kinnitamiseks õiguslik alus. Üldtööplaani kinnitamine on õppenõukogu pädevuses.

Vestlusel osalenud õpetajate sõnul osalevad õpetajad üldtööplaani koostamisel eelkõige sündmuste planeerimisega. Teemakuudest lähtudes arutatakse aineseptsioonis, kuidas teemakuud ellu viia.

Direktor selgitas, et iga ainevaldkond pakub enda plaani, samuti tugispetsialistid, huvijuht, juhtkond, ka linnaosa traditsiooniliste üritustega arvestatakse. Augustis õppenõukogus see plaan kinnitatakse ja siis edaspidi hakatakse lisama ja välja võtma sündmusi, üritusi, nt lisanduvad lastevanemate koosolekud, koolivaheaja üritused, konkursid, st et üldtööplaani on kogu aeg töös. Õppealajuhataja paneb üldtööplaani jooksvalt ka oma kontrollid.

Selle põhjal on tegemist ürituste ja sündmuste plaaniga, millel ei ole seost arengukava ega möödunud õppeaasta sisehindamise tulemustega ja mis ei ole kooli arengule suunatud tegevuskava.

Direktor kinnits, et kuna arengukava periood lõppes 2023, siis käesoleva õppeaasta üldtööplaani pole arengukavaga seotud.

Üldtööplaani peab esitama õppeaasta üldeesmärgid. Üldtööplaanis on esitatud üldeesmärgid viies valdkonnas: eestvedamises ja juhtimises, personalijuhtimises, koostöös huvigruppidega, õppe- ja kasvatusprotsessis, ressursside juhtimises. Igas valdkonnas on neli kuni viis üldeesmärki, mis pole sõnastatud eesmärkidena, vaid ülesannete (nt juhtimise ja sisehindamissüsteemi arendamine, eestikeelsele õppele ülemineku tagamine) või põhimõtetenä (nt säästlik majandamine). Seega pole tegemist eesmärkidega. Pole arengule suunatud õppeaasta üldeesmärki(-eesmärke), millest lähtuvalt kavandada ülesanded ning tegevused erinevates valdkondades.

⁶³ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, § 4.

⁶⁴ Haridus- ja teadusministri 23.08.2010. a määrus nr 44 „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord“, § 2 p 2

⁶⁵ Õppenõukogu 31.08.2023 koosoleku protokoll 1-7/1 p 5.

⁶⁶ Direktori 31.08.2023 käskkiri nr 1-5/518.

4.8. Üldtööplaani vormistatakse alapunktideni vastavalt tegevusvaldkondadele, iga alapunktis määratletakse ülesanded, tegevused, vastutajad ja tähtsused⁶⁷.

Igas viies valdkonnas on lisaks eesmärkidele nimetatud, millele pööratakse tähelepanu. Nt juhtimise ja eestvedamise valdkonnas on määratletud, et pööratakse tähelepanu kooli arendamisele, sisehindamisele, koostöö arendamisele koostööpartneritega. Järgnevad tegevused, mis on peamiselt kooli igapäevategevusest tulenevad ja rutiinsed, nt tunniplaani koostamine, aineolümpiaadide läbiviimise ettevalmistamine, klassijuhatajate töö planeerimine. Esitatud rutiinsed tegevused ei ole seotud eesmärkidega.

Õppe- ja kasvatusprotsessi eesmärkideni on esitatud nt eestikeelsele õppele ülemineku tagamine ning õppetöö kvaliteedi tagamine ja tulemuste parandamine. Õppe- ja kasvatusprotsessi tegevused on suures osas rutiinsed, kooli igapäevatoimimisest tulenevad, nt arenguvestlused, spordipäev, uurimistööde teemade valimine, lõpudokumentide vormistamine. Mõnel juhul niivõrd üldised, et pole aru saada, millega tegemist (nt lõimitud õppetöö väljaspool kooli). Arendustegevusi esitatud ei ole.

Järelevalves toimunud vestlustel kirjeldasid nii õpetajad kui ka direktor, milliseid tegevusi on eesmärkide täitmiseks tehtud või kavas teha, kuid üldtööplaani neid ei esita.

Kooli üldtööplaani ei vasta nõuetele, sest ei esita õppeaastaks planeeritud arendustegevusi, mis tagaks esitatud eesmärkide täitmise.

4.9. Ettepanekud direktorile

4.9.1. Sõnastada õppeaasta üldeesmärk või -eesmärgid oodatava tulemusena või soovitud olukorrana, mis on seotud õppija õppimise ja arenguga. Jälgida, et eesmärk oleks sõnastatud selgelt, arusaadavalt ja et eesmärgi saavutatavust oleks võimalik hinnata/mõõta. Juba eesmarke püstitades ja sõnastades mõelda ning esitada, mismoodi hakatakse eesmärkide täitmist hindama, millised on soovitud tulemused ja näitajad.

4.9.2. Täiendada kooli sisehindamise korda ning esitada pideva protsessina toimuva sisehindamise korraldus, sh õppeaasta õppe- ja kasvatusgevuse kokkuvõtte koostamise põhimõtted. Siduda sisehindamine arengukava täitmise hindamisega.

4.9.3. Analüüsida riiklike tasemetööde tulemusi erinevatest aspektidest, selgitada välja parendusvaldkonnad ja kavandada vajalikud tegevused ning meetmed, et muuta õppekeskkonda õppija vajadustele vastavaks.

4.9.4. Kasutada Harno rahuloluküsitluse tulemusi sisehindamisel ja järjepidevalt analüüsida koolikeskkonna erinevate aspektide tulemusi, et kavandada paremini arendustegevusi.

4.9.5. Sisehindamisel teha näitajate analüüs kirjalikult.

4.9.6. Leppida kokku, milliseid andmeid eesti keele ja eestikeelse aineõppe tulemuslikkuse kohta kogutakse ja analüüsida neid ning välja selgitada parendusvaldkonnad.

4.10. Ettekirjutus pidajale

Tagada kooli üldtööplaani koostamine, lähtudes haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määruse nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“ §-des 4 ja 5 sätestatust. Täitmise tähtaeg: 01.09.2024.

⁶⁷ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, § 5 lg 1.